

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

แผนปฏิบัติการ

ด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ

(พ.ศ. 2566 – 2570)

โดย

นางสาวพัทธนันท์ พูนประสิทธิ์

นักศึกษาลัทธิสุตตันตปิฎก รุ่นที่ 15

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ใบรับรองเอกสารวิชาการ
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ ๑๕
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เรื่อง แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
ผู้จัดทำ นางสาวพัทธนันท์ พูนประสิทธิ์
ได้ผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบ

เมื่อวันที่ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

น.อ.
(อาทิตย์ เจนจบสกลกิจ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

พล.ต.
(ประเทือง ปียกะโพธิ์)
ผอ.ศศย.สปท./ผอ.หลักสูตร

บทสรุปผู้บริหาร

การบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ให้ความสำคัญในการปฏิรูปประเทศด้านการจัดการศึกษาให้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ และบรรลุวิสัยทัศน์ตามที่ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) กำหนดไว้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาสำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพมีทักษะ ความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย และปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ สื่อ ตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ ในฐานะหน่วยงานองค์กรหลักในการประสานงานบูรณาการและสร้างความสามัคคีเพื่อขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาค จึงจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับสถานการณ์ในศตวรรษที่ 21 โดยตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการระบบการเรียนรู้ที่ส่งผลให้สถานศึกษามีมาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ เพื่อบรรลุเป้าหมายให้ผู้เรียนชัยภูมิได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.2566-2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ ปัจจัยและแนวโน้มด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์กำหนดแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้อง

กับทิศทางและแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิและประเทศ รวมทั้งเผยแพร่แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาให้แก่หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณา กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแต่ละหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.566-2570) ครั้งนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมและทบทวนข้อมูลสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาของคนทุกช่วงวัยโดยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กรใช้เครื่องมือวิเคราะห์ 7s McKinsey เป็นแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ 7 ประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์กร ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการปรับปรุงการบริหารงาน และกระบวนการภายในองค์กร โดยทั้ง 7 ปัจจัย ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กร (Structure) ระบบการทำงาน (System) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) บุคลากร (Staff) ทักษะความเชี่ยวชาญขององค์กร (Skills) ยุทธศาสตร์ขององค์กร (Strategy) และค่านิยมร่วมขององค์กร (Shared Values) และการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร วิเคราะห์โดยใช้ PESTEL Analysis ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกเชิงมหภาค เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและนำไปสู่การสร้างกลยุทธ์ขององค์กร โดยแบ่งมิติในการวิเคราะห์ออกเป็น มิติด้านการเมือง (Political) มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic) มิติด้านสังคม (Social) มิติด้านเทคโนโลยี (Technology) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) และมิติด้านกฎหมาย (Legal) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) ขององค์กร โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis จากนั้นจึงนำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่ได้นั้นมาวิเคราะห์โดยใช้ TOWS Matrix วิเคราะห์ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

วิสัยทัศน์

“คนชัยภูมิเป็นคนดี มีปัญญา พึ่งพาตนเองได้โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

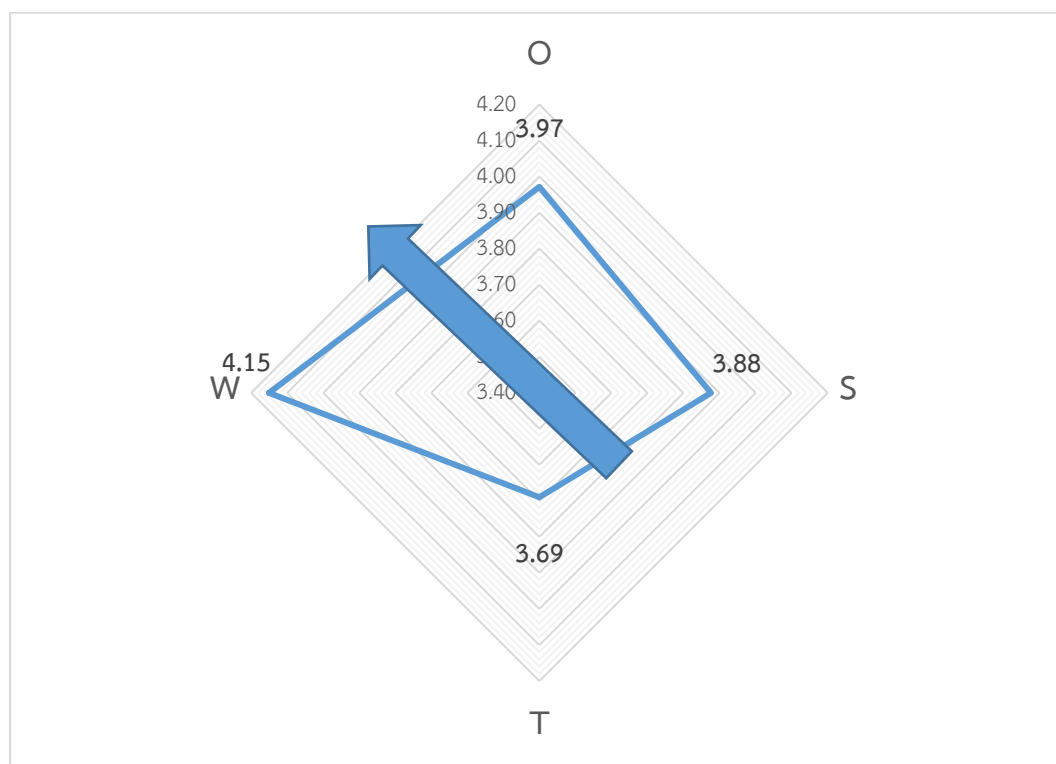
การจัดการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึงและสอดคล้องกับบริบทของสังคม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ โดยคนดี จะต้องเป็นคนดีทั้งทางกาย คือการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มีพฤติกรรม การแสดงออกที่พึงประสงค์ มีวาจาและจิตใจที่ดี เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมภายใต้ระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีระเบียบวินัย มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีคุณธรรม จริยธรรม เสียสละเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม **คนมีปัญญา** คือ มีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข **พึ่งพาตนเองได้** คือ คนชัยภูมิมีสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพ การต่อยอดความรู้ ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง สามารถประกอบอาชีพ สร้างรายได้สร้างความมั่นคงให้กับชีวิต มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความ

เอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดการศึกษาโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว รวมถึงการนำหลักวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ในขณะที่เดียวกันการทำให้ทุกคนมีจิตสำนึกในคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต โดยใช้หลักความอดทน เพียรพยายาม สติปัญญา และความรอบคอบในการดำเนินชีวิต มีการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและพร้อมเสมอสำหรับการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านวัตถุ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม

พันธกิจ (Mission)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ เป็นหน่วยงานบูรณาการ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ในทุกระดับทุกประเภทและทุกสังกัดในจังหวัดชัยภูมิ

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ SWOT Analysis โดยนำผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ผ่านการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทฤษฎี PESTEL และปัจจัยภายในจากทฤษฎี 7s McKinsey มารวบรวมและจัดหมวดหมู่แล้วสอบถามผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในกับภายนอก ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ WO ที่ควรเสนอกกลยุทธ์ที่เป็นการใช้โอกาสลดจุดอ่อน

แผนภาพตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position)

กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) เป็นการจับคู่ระหว่าง Weakness และ Opportunity โดยการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิควรมีกลยุทธ์เพื่อแก้ไขจุดอ่อน เนื่องจากหน่วยงานศึกษาธิการจังหวัดได้ตั้งขึ้นโดยมีโครงสร้างกฎหมายรองรับ ซึ่งมีเจตนาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาในพื้นที่ โดยเฉพาะด้านงานบุคคล โดยกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนงานด้านการศึกษา โดยบูรณาการงานด้านการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ให้มีคุณภาพ และแก้ปัญหการศึกษาโดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำทั้งโอกาสและการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงถือว่าเป็นโอกาสในการทำงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งลักษณะงานเป็นงานบูรณาการต้องอาศัยการประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความสามารถ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาของจังหวัด เพื่อนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างและส่งเสริมศักยภาพของมนุษย์ในแต่ละช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการส่งเสริมให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและภาคีเครือข่าย ให้มีส่วนร่วมหรือเป็นหุ้นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง สร้างโอกาสให้เกิดความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาศักยภาพคนชัยภูมิทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

การพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนชัยภูมิทุกช่วงวัย โดยในด้านการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาประชากรวัยเรียนทุกคนทุกช่วงวัย ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสม สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า โดยมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน และสร้างให้สังคมจังหวัดชัยภูมิเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงสุด โดยมีเป้าประสงค์และกลยุทธ์ ดังนี้

เป้าประสงค์

1) การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนชัยภูมิ โดยการบูรณาการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาวะและทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ ผ่านการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการ การนำหลักการไปประยุกต์ใช้ สู่การสร้างความรู้เชิงวิจัยและการพัฒนาเพื่อพัฒนาตนเองและสร้างประโยชน์ต่อสังคม

2) การพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามความต้องการจำเป็นและสอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของสถานศึกษา และมีการพัฒนาครูอาชีวศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ (Hands-on Experience) เพื่อให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญทางวิชาการ

3) การพัฒนาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยหน่วยงาน/สถานศึกษา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมกระบวนการเพื่อสร้างสังคมให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมการนำเครื่องมือการเรียนรู้มาใช้ เช่น ชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC : Professional Learning Community) การจัดการความรู้ (KM : Knowledge Management) เป็นต้น

4) การพัฒนาระบบและกลไกการวัด การติดตาม และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานด้านการจัดการศึกษามีการออกแบบระบบและกลไกการวัด การติดตาม และการประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่

กลยุทธ์

1) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้คนทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย

2) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนให้มีสุขภาวะและทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ มีความรอบรู้และทักษะชีวิต เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตและสร้างอาชีพ

3) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียน

4) ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้

5) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย อาชีวอาชีวะที่เหมาะสม รองรับสังคมสูงวัย หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต หลักสูตร BUDDY โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โรงเรียน และผู้เรียน หลักสูตรการเรียนรู้ ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมประชาสัมพันธ์สินค้าออนไลน์ระดับตำบล

6) ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีทักษะ ความรู้และความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และภาษาอังกฤษ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็น ระบบและมีเหตุผลเป็นขั้นตอน

7) พัฒนาครูอาชีวศึกษาที่มีความรู้และความสามารถในทางปฏิบัติ (Hands-on Experience) เพื่อให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญทางวิชาการ

8) ส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

9) ส่งเสริมและพัฒนา ระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผล ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

2. การสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน และการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เน้นการสร้างโอกาสให้เด็กวัยเรียนและผู้เรียนทุกคน เข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเสมอกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Global Goals for Sustainable Development) สร้างมาตรฐานสถานศึกษาตามบริบทของพื้นที่ สนับสนุนให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสม การจัดหาทุนการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษา สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตลอดจนนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงพัฒนาระบบการติดตาม สนับสนุนและประเมินผลเพื่อสร้างหลักประกันสิทธิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชาชน โดยมีเป้าประสงค์และกลยุทธ์ ดังนี้

เป้าประสงค์

1) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

2) การยกระดับสถานศึกษาในสังกัดทุกระดับและทุกประเภท ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่

3) การจัดหา/ระดมทรัพยากรสนับสนุนผู้เรียนทุกกลุ่มและสถานศึกษาทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเพียงพอ การจัดหาทุนการศึกษาเพิ่มเติม ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

กลยุทธ์

1) ส่งเสริมและสนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

2) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เข้มแข็งเพื่อยกระดับสถานศึกษาในสังกัดทุกระดับและทุกประเภท ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่

3) ส่งเสริม สนับสนุนและจัดหา/ระดมทรัพยากรสนับสนุนผู้เรียนทุกกลุ่มและสถานศึกษาทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเพียงพอ การจัดหาทุนการศึกษาเพิ่มเติม ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

3.การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาเป็นจุดเน้นที่สำคัญ เนื่องจากเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา หรือกลุ่มสถานศึกษา มีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป และปรับบทบาทภารกิจของหน่วยงานให้มีความทันสมัย พร้อมทั้งจะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา หน่วยงาน/สำนักงานเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ตรวจสอบ ติดตาม เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานทั้งระบบ ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ พร้อมทั้งปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่งคั่งและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยมีเป้าหมายหลักคือการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อการวางแผนพัฒนา มีระบบฐานข้อมูล (Big Data) ที่สามารถนำสารสนเทศไปใช้เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้มีส่วนร่วมและเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษา ร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมสร้างสังคมแห่งความสุขร่วมกัน โดยมีเป้าประสงค์และกลยุทธ์ ดังนี้

เป้าประสงค์

1) การพัฒนาภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมให้เป็นหุ้นส่วนการศึกษา การสร้างความร่วมมือกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีศักยภาพในการพัฒนา โดยการพัฒนาร่วมกันทุกรูปแบบรวมถึงการพัฒนาสู่ความเป็นหุ้นส่วนการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ โดยส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและให้การบริหารมีความโปร่งใส ปลอดภัยและประพฤติมิชอบ บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล

3) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data) โดยพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพผ่านองค์คณะบุคคลเพื่อร่วมกันวางแผน สร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลและใช้ข้อมูลเพื่อการบริการจัดการศึกษาได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาสู่การเป็นหุ้นส่วนการศึกษา
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- 3) ส่งเสริมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ โดยการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
- 4) ส่งเสริมการพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data)

การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนราชการทุกหน่วยงานในจังหวัดชัยภูมิ ที่จะร่วมกำหนดโครงการและกิจกรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษา (พ.ศ.2566-2570) โดยดำเนินการสร้างการสื่อสารให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อได้รับรู้ เข้าใจที่ชัดเจน โดยผ่านกลไกที่สำคัญคือ การจัดทำแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การจัดทำและบริหารงบประมาณในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างช่องทางให้ภาคประชาสังคมได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ซึ่งมีข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ดังนี้

1) คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำยุทธศาสตร์ไปใช้สร้างการรับรู้และสื่อสารเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในทิศทางหรือแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ และดำเนินการจัดกิจกรรม/แผนงาน/โครงการ ให้บรรลุวิสัยทัศน์ในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570) รวมถึงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

2) ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และทุกภาคส่วน เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

3) มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ โดยพัฒนาระบบติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้

4) ควรมีการประชุมทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ งบประมาณ การดำเนินงาน และโครงการ/กิจกรรมที่ต้องเร่งดำเนินการหรือเกิดขึ้นใหม่ระหว่างปีงบประมาณ เพื่อบรรลุเป้าหมาย และวิสัยทัศน์

5) หน่วยงานควรจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงในกรณีเกิดภัยคุกคาม เช่น การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนไปจาก On Site เป็น On Line, On Air, On Demand, On Handsทำให้เกิดปัญหาความไม่พร้อมทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร ทั้ง ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่จะต้องปรับตัวในการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ดังนั้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน หรือ การเกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ลมพายุ เป็นต้น ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางดำเนินการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน เพื่อลดการสูญเสียทรัพย์สินรวมถึงอาจเสียชีวิต รวมทั้งการเกิดอุบัติเหตุต่างๆ เป็นต้น โดยหน่วยงานควรประเมินความเสี่ยง ทั้งโอกาสการเกิดและผลกระทบที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน แล้วเตรียมแผนงาน/กิจกรรม/โครงการ รองรับความเสี่ยงนั้นๆ

6) ปัจจุบันนอกจาก Global Mega Trends และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แล้ว ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษายุคใหม่ยังต้องพบกับความท้าทายของโลกที่มีความผันผวนสูง (Volatility) มีความไม่แน่นอน (Uncertainty) มีความซับซ้อน (Complexity) และมีความคลุมเครือ (Ambiguity) หรือ VUCA World ทำให้การบริหารองค์กรสมัยใหม่ต้องการความยืดหยุ่นในการทำงาน ซึ่งผู้บริหาร รวมทั้งบุคลากรในองค์กรจำเป็นต้องมีความเข้าใจต่อภาพเป้าหมายอย่างชัดเจน มีความคล่องตัว และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น การวางแผนในการบริหารงานและทรัพยากรบุคคลจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรสมัยใหม่ เพื่อกำจัดความเสี่ยงขององค์กรต่อการเปลี่ยนแปลงที่อย่างจะเกิดขึ้นอย่างไม่ทันตั้งตัว รวมถึงการพัฒนาและเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เช่น ทักษะของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership หรือ Change Leader) ทักษะของการคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) และทักษะด้านดิจิทัล (Digital Skill)

คำนำ

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.2566 – 2570) จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการเรียนหลักสูตรนัศึกษาศาสตร์ ศูนย์ศึกษาศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานัศึกษาศาสตร์ที่กำหนดไว้ไปใช้เป็นกรอบและทิศทางการพิจารณาวางแผนพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานให้มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันบรรลุตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิอย่างยั่งยืน

ผู้ศึกษาใช้กระบวนการในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกด้วยเครื่องมือการวิเคราะห์ ได้แก่ PESTEL McKinsey 7's SWOT analysis และ TOWS Matrix ตลอดจนหลักวิชาในการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (ENDs) กลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS) และมาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS) เพื่อกำหนดประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนาและมาตรการที่ควรดำเนินการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิอย่างยั่งยืน จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การพัฒนาศักยภาพคนชัยภูมิทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (2) การสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ (3) การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ศึกษาศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ รวมทั้งเพื่อนนักศึกษาศาสตร์หลักสูตรนัศึกษาศาสตร์ รุ่นที่ 15 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือแนะนำในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.2566 – 2570) นี้สำเร็จลุล่วง ซึ่งผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานเล่มนี้จะเป็นจุดเริ่มในการสร้างประโยชน์ให้แก่หน่วยงานและผู้สนใจในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิเพื่อบรรลุผลตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

นางสาวพัทธนันท์ พูนประสิทธิ์
นักศึกษาศาสตร์หลักสูตรนัศึกษาศาสตร์ รุ่นที่ 15

พฤษภาคม 2565

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ก
คำนำ	ฉ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญแผนภาพ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา.....	3
1.5 ข้อจำกัดของการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.7 นิยามและคำศัพท์เฉพาะ.....	4
บทที่ 2 การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์.....	6
2.1 สถานะแวดล้อมภายนอก	6
2.2 สถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับองค์กร.....	53
2.3 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (STRATEGIC ANALYSIS).....	64

บทที่ 3 แผนขององค์กร.....	76
3.1 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END : วิสัยทัศน์,พันธกิจ, เป้าประสงค์,แผนที่ยุทธศาสตร์ (STRATEGIC MAP)).....	76
3.2 แนวทางในการดำเนินการ (WAYS : กลยุทธ์,ตัวชี้วัด).....	80
3.3 มาตรการ/เครื่องมือ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS : แผนงาน/โครงการ).....	86
บทที่ 4 ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์.....	90
ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้.....	90
บรรณานุกรม	92
ประวัติย่อผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนศูนย์การเรียน สถานเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นักเรียนและร้อยละ ของนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา นอกระบบโรงเรียน จำแนกตามสังกัด ปีการศึกษา 2562	38
2	จำนวนและร้อยละของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในระบบโรงเรียนต่อประชากร ในวัยเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2559 – 2563	39
3	ร้อยละของนักเรียน นิสิต นักศึกษาในระบบโรงเรียนในสถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชน จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2559 – 2563	40
4	จำนวนผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามระดับประเภท การศึกษาและสังกัดปีการศึกษา 2559 – 2563	41
5	จำนวนผู้เรียนปีการศึกษา 2563 จำแนกตามประเภทวิชาและระดับชั้น	42
6	อัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2559 – 2563	43
7	สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญศึกษา (ม.4 – 6) ต่อประเภทอาชีวศึกษา (ปวช.1 – 3) ปีการศึกษา 2558 – 2562	44
8	จำนวนสถานศึกษา ครู/อาจารย์ และนักเรียน นิสิต นักศึกษาในระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2554 – 2563	44
9	จำนวนผู้เรียนที่ออกกลางคัน จำแนกตามชั้นปี	45
10	ร้อยละของนักเรียนที่ออกกลางคัน จำแนกตามระดับการศึกษาและสาเหตุ ปีการศึกษา 2559 – 2562	46
11	จำนวนผู้เรียนด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับ การศึกษาและประเภทความด้อยโอกาส	48
12	จำนวนนักเรียนพิการ จำแนกตามระดับการศึกษา และประเภทความพิการ	49
13	ผลทดสอบทางการศึกษาจำแนกตามรายวิชาและระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2559–2563	51
14	จำนวนประชากรแต่ละช่วงวัย และจำนวนนักเรียนในระบบการศึกษา ของจังหวัดชัยภูมิ	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทุกสังกัด แยกตามกลุ่มอายุ.....	56
16	ตารางแสดงร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนน O-Net ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป แยกตามรายวิชา	61
17	ตารางแสดงอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ปีการศึกษา 2562-2563	62
18	ตารางแสดงสัดส่วนนักเรียนต่อครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562-2563	62
19	ตารางแสดงสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อผู้เรียนสายสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2563-2564	63
20	การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคด้านการจัดการศึกษา	64
21	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโอกาสและอุปสรรคด้านการจัดการศึกษา	70
22	คะแนนเฉลี่ยผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis	73
23	การวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ โดยใช้ TOWS Matrix	74
24	เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	80
25	เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	83
26	เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3	84
27	วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน/โครงการ	86

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	ความเชื่อมโยงระหว่างหมวดหมายการพัฒนา กับ เป้าหมาย	29
2	พฤติกรรมกรรมการอ่านของคนไทย	50
3	สัดส่วนประชากรในแต่ละช่วงวัย	55
4	สัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 3-5 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี	57
5	ร้อยละของประชากรอายุ 6-11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาเทียบกับ ประชากร กลุ่มอายุ 6-11 ปี ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดอื่น ในจังหวัดชัยภูมิ	58
6	ร้อยละของประชากรอายุ 12-14 ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เทียบกับประชากร อายุ 12-14 ปี ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดอื่น	59
7	สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญศึกษา+อาชีวศึกษา) ต่อประชากร กลุ่มอายุ 15-17 ปี ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดอื่น	60
8	ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position)	74
9	แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map)	79

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวด 16 การปฏิรูปประเทศมาตรา (4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 : 77-80) นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยุทธศาสตร์ที่ 4.3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (4.2) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเด็ก วัยรุ่น วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงานและวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพมีทักษะ ความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ใน ทุกช่วงวัย (4.3) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพสถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ สื่อ ตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 19/2560 ข้อ 11 ให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพื่อปฏิบัติการกิจของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด การปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีอบหมายในเขตจังหวัด ซึ่งจะต้องลดความซ้ำซ้อนในการทำงานส่วนภูมิภาคซึ่งมีความซับซ้อนและสั่งสมมาเป็นเวลานาน จึงต้องนำการบูรณาการการทำงานร่วมกันมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ ในฐานะหน่วยงานองค์กรหลักในการประสานงานและสร้างความสามัคคีเพื่อขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนภูมิภาค จึงจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับสถานการณ์ในศตวรรษที่ 21 โดยตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการระบบการเรียนรู้ที่ส่งผลให้สถานศึกษามีมาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ผู้เรียนชัยภูมิ ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นมติคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ (กศจ.ชัยภูมิ) จึงแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.2566 – 2570) โดยผ่านกระบวนการศึกษา การตรวจสอบสภาพแวดล้อม การวิเคราะห์ เอกสารและบริบทที่เกี่ยวข้อง การระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนนำสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ ปัจจัยและแนวโน้มด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ

1.2.2 เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิและประเทศ

1.2.3 เพื่อเผยแพร่แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาให้แก่หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณากำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแต่ละหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.2566 – 2570) ที่จัดทำขึ้นเล่มนี้ ผู้จัดทำได้ศึกษาเอกสารและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 – 2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560 – 2579) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) พ.ศ. 2559-2573 ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2565 ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

1.4.1 การรวบรวมและทบทวนข้อมูล

การรวบรวมและทบทวนข้อมูลสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาของคนทุกช่วงวัย ได้แก่ ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงการศึกษาพิเศษ และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม ภายนอกองค์กร โดยพิจารณาและวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อการศึกษา

1.4.2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กร

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กร โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ 7s McKinsey เป็นแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ 7 ประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์กร ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการปรับปรุงการบริหารงานและกระบวนการภายในองค์กร โดยทั้ง 7 ปัจจัย ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กร (Structure) ระบบการทำงาน (System) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) บุคลากร (Staff) ทักษะความเชี่ยวชาญขององค์กร (Skills) ยุทธศาสตร์ขององค์กร (Strategy) และค่านิยมร่วมขององค์กร (Shared Values)

1.4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกองค์กร

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้านต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร จะวิเคราะห์โดยใช้ PESTEL Analysis ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกเชิงมหภาค เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและนำไปสู่การสร้างกลยุทธ์ขององค์กร โดยแบ่งมิติในการวิเคราะห์ออกเป็น มิติด้านการเมือง (Political) มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic) มิติด้านสังคม (Social) มิติด้านเทคโนโลยี (Technology) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) และมิติด้านกฎหมาย (Legal)

1.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) ขององค์กร โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis จากนั้นจึงนำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามที่ได้นั้นมาวิเคราะห์โดยใช้ TOWS Matrix วิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ ขององค์กรและจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.2566 – 2570)

1.5 ข้อจำกัดของการศึกษา

ระยะเวลาในการดำเนินการน้อย ซึ่งอาจส่งผลให้ไม่สามารถตรวจสอบสถานะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องได้ครบถ้วน ครอบคลุมเท่าที่ควร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ. 2566 – 2570) สู่ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

1.7 นิยามและคำอธิบายศัพท์เฉพาะ

1.7.1 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่บูรณาการ ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานหรือสถานศึกษาด้านการศึกษาทุกสังกัดในจังหวัดชัยภูมิ

1.7.2 การจัดการศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาพิเศษ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.7.3 การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอนุบาล ให้แก่ผู้เรียนประมาณช่วงอายุน้อยกว่า 7 ปี บริบูรณ์

1.7.4 การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาหรือการศึกษาทางเลือกให้แก่ผู้เรียนประมาณช่วงอายุ 7 ปี บริบูรณ์ ถึง 12 ปี

1.7.5 การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาหรือการศึกษาทางเลือกให้แก่ผู้เรียนประมาณช่วงอายุ 13 ปี บริบูรณ์ ถึง 15 ปี

1.7.6 การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง การจัดการศึกษาของสถานศึกษาหรือการศึกษาทางเลือกให้แก่ผู้เรียนประมาณช่วงอายุ 16 ปี บริบูรณ์ ถึง 18 ปี

1.7.7 การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาสำหรับผู้เรียนอายุประมาณ 16 ปีขึ้นไป รวมถึงการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพต่างๆ ระยะสั้น

1.7.8 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษา หรือมหาวิทยาลัยให้แก่ผู้เรียนอายุประมาณ 18 ปี ขึ้นไป

1.7.9 การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทุกช่วงวัยที่มีความต้องการด้านการศึกษาที่พิเศษและเฉพาะเจาะจงในสถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษา

1.7.10 การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนด้อยโอกาสทางการศึกษาที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และการจัดการศึกษาตามความต้องการของประชาชนในด้านอาชีพ รวมถึงการจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

บทที่ 2

การตรวจสอบสถานะแวดล้อมและการวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์

2.1 สถานะแวดล้อมภายนอก

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.2566 – 2570) กำหนดโดยการวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศไทย จากเอกสารและนโยบายที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา ประกอบด้วย

2.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2.1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580

2.1.3 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) (ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตและประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้)

2.1.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570)

2.1.5 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการศึกษา

2.1.6 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) พ.ศ. 2559 – 2573

2.1.7 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560 – 2579)

2.1.8 สถานการณ์ด้านการศึกษาประเทศไทย

2.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กฎหมายหลักในการปกครองประเทศได้กำหนดหมวดสำคัญๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเข้ารับบริการการศึกษาของประชาชน

หมวดหน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 (4) บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาอบรมในการศึกษาภาคบังคับ

หมวดหน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ

กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษาที่ปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ และได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาตามความถนัดของตน ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนหรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษี รวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

หมวดการปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (จ) ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านการศึกษา ให้เกิดผลดังต่อไปนี้

- 1) เริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
- 2) ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้
- 3) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู
- 4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

2.1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 - 2880 เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันสู่เป้าหมาย โดยมีวิสัยทัศน์ เป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า **“มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”** เพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศสังคม ชุมชน ครัวเรือนและปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืน จนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้นและมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รวยได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษา และการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ **“ประชารัฐ”** ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

1.1 เป้าหมาย

- 1.1.1 ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข
- 1.1.2 บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ
- 1.1.3 กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนมีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง
- 1.1.4 ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ
- 1.1.5 การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ตัวชี้วัด

- 1.2.1 ความสุขของประชากรไทย
- 1.2.2 ความมั่นคง ปลอดภัยของประเทศ
- 1.2.3 ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง
- 1.2.4 บทบาทและการยอมรับด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ
- 1.2.5 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

1.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

- 1.3.1 การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อย และสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง
- 1.3.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงเพื่อแก้ไขปัญหาเดิม และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้น
- 1.3.3 การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติเพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง
- 1.3.4 การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐเพื่อสร้างเสริมความสงบสุข สันติสุข ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาคและโลกอย่างยั่งยืน
- 1.3.5 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้กลไกสำคัญต่างๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้หลักธรรมาภิบาลและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

2.1 เป้าหมาย

2.1.1 ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

2.1.2 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

2.3 ตัวชี้วัด

2.3.1 รายได้ประชาชาติ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการกระจายรายได้

2.3.2 ผลผลิตภาพการผลิตของประเทศทั้งในปัจจัยการผลิตและแรงงาน

2.3.3 การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา

2.3.4 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

2.4.1 การเกษตรสร้างมูลค่าให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต ทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร

2.4.2 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต

2.4.3 สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง

2.4.4 โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงไทย เชื่อมโลกครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคมพื้นที่และเมืองรวมถึงเทคโนโลยี ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

2.4.5 พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน

3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

3.1 เป้าหมาย

3.1.1 คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21

3.1.2 สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

3.2 ตัวชี้วัด

- 3.2.1 การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะและความเป็นอยู่ ที่ดีของคนไทย
- 3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 3.2.3 การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย

3.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

- 3.4.1 การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมมุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคม ร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์
- 3.4.2 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตมุ่งเน้นพัฒนาคนเชิงคุณภาพทุกช่วงวัย
- 3.4.3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ ๒๑ มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา
- 3.4.4 การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย
- 3.4.5 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญา และสังคม
- 3.4.6 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์
- 3.4.7 การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนา ประเทศ

4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม

4.1 เป้าหมาย

- 4.1.1 สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ
- 4.1.2 กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุก ภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกกระดับ
- 4.1.3 เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและ การจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

4.2 ตัวชี้วัด

- 4.2.1 ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่ม ประชากร
- 4.2.3 ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน
- 4.2.3 ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทาง เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี
- 4.2.3 คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ

4.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

- 4.3.1 การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ
- 4.3.2 การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี
- 4.3.3 การเสริมสร้างพลังทางสังคม
- 4.3.4 การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง

และการจัดการตนเอง

5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5.1 เป้าหมาย

- 5.1.1 อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล
- 5.1.2 ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ
- 5.1.3 ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ
- 5.1.4 ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมบนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

5.2 ตัวชี้วัด

- 5.2.1 พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 5.2.2 สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู
- 5.2.3 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 5.2.4 ปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ

5.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- 5.3.1 สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
- 5.3.2 สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
- 5.3.3 สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ
- 5.3.4 พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง
- 5.3.5 พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 5.3.6 ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

6.1 เป้าหมาย

- 6.1.1 ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส
- 6.1.2 ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
- 6.1.3 ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- 6.1.4 กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

6.2 ตัวชี้วัด

- 6.2.1 ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ
- 6.2.2 ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ
- 6.2.3 ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ
- 6.2.4 ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

6.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

- 6.3.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการและให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส
- 6.3.2 ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจและทุกพื้นที่
- 6.3.3 ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลงเหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ
- 6.3.4 ภาครัฐมีความทันสมัย
- 6.3.5 บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่นและเป็นมืออาชีพ
- 6.3.6 ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- 6.3.7 กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น
- 6.3.8 กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนเสมอภาค

2.1.3 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

(ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตและประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ใน ยุทธศาสตร์ชาติมีทั้งสิ้น 23 แผนแม่บท ซึ่งจะมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้อง ปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน ซึ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาชาติจะอยู่ในประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.3.1 ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (พ.ศ. 2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคต ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรม ในอีก 20 ปีข้างหน้า อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายเพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยซึ่งเป็นหน่วยที่ย่อยที่สุดเพื่อให้สามารถเป็นพลังในการขับเคลื่อนช่วยเหลือสังคม พัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อุดม ออบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในโลกอนาคต สามารถใช้ภาษาไทยได้ดี มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 รวมทั้งอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สูการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนักพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงและนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง”

แผนแม่บทประเด็นศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ได้กำหนดแผนย่อยไว้ 5 แผนย่อย เพื่อพัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เต็มศักยภาพและเหมาะสม ดังนี้

1) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และการมีระบบและกลไกรองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ

2) การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย โดยจัดให้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ พร้อมทั้งส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงพยาบาลทุกระดับดำเนินงานตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสู่มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และสารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก การกระตุ้นพัฒนาการสมอง และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยทุกด้าน

3) การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น จัดให้มีการพัฒนาทักษะความสามารถที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น จัดให้มีการพัฒนาทักษะด้านภาษา ศิลปะ ทักษะด้านดิจิทัล และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ จัดให้มีการพัฒนาทักษะในการวางแผนชีวิตและวางแผนการเงิน ตลอดจนทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน จัดให้มีการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและทักษะชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมและทำงานภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนระบบบริการสุขภาพและอนามัยที่เชื่อมต่อกันระหว่างระบบสาธารณสุขกับโรงเรียนหรือสถานศึกษา

4) การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน ด้วยการยกระดับศักยภาพทักษะและสมรรถนะของคนในช่วงวัยทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคลและความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและผลิตภาพเพิ่มขึ้นให้กับประเทศ เสริมสร้างความอยากรู้และยกระดับตนเอง สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ และความรู้ความเข้าใจและทักษะทางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและหลักประกันของตนเองและครอบครัว ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความรู้แรงงานฝีมือให้เป็นผู้ประกอบการใหม่ และสามารถพัฒนาต่อยอดความรู้ในการสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับวัยทำงานผ่านระบบการคุ้มครองทางสังคมและการส่งเสริมการออม

5) การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้พึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ และร่วมเป็นพลังสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนและประเทศ ส่งเสริมและพัฒนาระบบการออมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตหลังเกษียณ

ทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศให้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพคนไทยตลอดช่วงชีวิต ซึ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติและประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

1. เป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

2.2 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

2.1 คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑

2.2 สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

2.1 สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

2. ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

4.5 พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

4.5.1 สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

4.2 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

4.2.1 ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย

4.2.2 ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น

4.2.3 ช่วงวัยแรงงาน

4.2.4 ช่วงวัยผู้สูงอายุ

4.4 การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

4.4.3 การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ

- 4.6 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- 4.6.1 การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย
- 4.6.2 การส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- 4.6.3 การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน
- 4.6.4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม**
- 4.1 การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ
- 4.1.4 เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทย ให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน

เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561 - 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2575	ปี 2576 - 2580
คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (ค่าคะแนน)	ค่าคะแนน 0.79	ค่าคะแนน 0.82	ค่าคะแนน 0.85	มีค่าคะแนนมากกว่า 0.85

2.1.3.2 ประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. 2561 – 2580)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาการศึกษา และการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว ควบคู่กับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง โดยประกอบด้วย 2 แผนย่อย ดังนี้

1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด/ทบทวนไตร่ตรอง พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้สร้างรายได้ รวมถึงมีทักษะด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยวางแผนการผลิต พัฒนาและปรับบทบาท “ครู คณาจารย์ ยุคใหม่” ให้เป็น “ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้” ปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครู ส่งเสริมสนับสนุนระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน สายอาชีพและระบบสนับสนุนอื่น ๆ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท โดยปฏิรูปโครงสร้างองค์กรด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ปรับปรุงโครงสร้างการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยแยกการประกันคุณภาพการศึกษาออกจากการประเมินคุณภาพและการรับรองคุณภาพและการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษา ปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 มากกว่าการวัดระดับความรู้ รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ การเรียนการสอน และการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดให้มีระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่น มีมาตรการจูงใจและส่งเสริมสนับสนุนให้คนเข้าสู่การเรียนรู้ พัฒนานตนเอง

รวมถึงการยกระดับทักษะวิชาชีพ พัฒนาระบบการเรียนรู้ชุมชนให้เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา โดยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลและดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการศึกษาในทุกระดับทุกประเภทการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ พัฒนาโปรแกรมประยุกต์หรือสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีคุณภาพที่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษาและบุคลากรในระดับนานาชาติ จัดให้มีการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จัดให้มีการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ประเพณี วัฒนธรรมของไทยและการพัฒนาการของประเทศเพื่อนบ้านในระบบการศึกษา และสำหรับประชาชน ส่งเสริมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและนักเรียนกับประเทศเพื่อนบ้าน ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

2) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ โดยพัฒนาระบบบริหารจัดการกลไกการคัดกรองและการส่งต่อเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมสนับสนุนครอบครัวในการเสริมสร้างความสามารถพิเศษตามความถนัดและศักยภาพ ทั้งด้านกีฬา ภาษา และวรรณกรรม สุนทรียศิลป์ ส่งเสริมสนับสนุนระบบสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษบนฐานพหุปัญญา ส่งเสริมสนับสนุนมาตรการจูงใจแก่ภาคเอกชนและสื่อในการมีส่วนร่วมและผลักดันให้ผู้มีความสามารถพิเศษ มีบทบาทเด่นในระดับนานาชาติ การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน และระบบสนับสนุนเพื่อผู้มีความสามารถพิเศษได้สร้างความเข้มแข็งและต่อยอดได้ จัดให้มีการกลไกการทำงานในลักษณะการรวมตัวของกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษในหลากหลายสาขาวิชา

การพัฒนาการเรียนรู้ มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาและการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ ซึ่งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติและประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

1. เป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

- 2.1 คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21
- 2.2 สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

2. ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

4.3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

4.3.1 การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21

4.3.2 การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่

4.3.3 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท

4.3.4 การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4.3.5 การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก

4.3.6 การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม

4.3.7 การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

4.4 การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

4.4.1 การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อ

4.4.2 การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ

เป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561 - 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2575	ปี 2576 - 2580
1. คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	คะแนน PISA ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (คะแนนเฉลี่ย)	เฉลี่ย 470 คะแนน	เฉลี่ย 480 คะแนน	เฉลี่ย 490 คะแนน	เฉลี่ย 510 คะแนน
	อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษา	อันดับที่ 45	อันดับที่ 40	อันดับที่ 35	อันดับที่ 30
2. คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น	ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับสากลดีขึ้น (GTCI) (คะแนน)	ไม่น้อยกว่า 50.1 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 56.63 คะแนน (เทียบเท่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคยุโรป)	ไม่น้อยกว่า 69 คะแนน	ไม่น้อยกว่า 72.49 คะแนน (เทียบเท่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคอเมริกาเหนือ)

2.1.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570)

การกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ ดังนี้

- 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ระดับ ประกอบด้วย (1) การพร้อมรับ หรือ ระดับ “อยู่รอด” (2) การปรับตัว หรือ ระดับ “พอเพียง” ในการปรับเปลี่ยน และ (3) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือ ระดับ “ยั่งยืน” ในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและสังคมในสร้างการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน
- 3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติโดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”
- 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว

2.1.4.1 บริบทการพัฒนาประเทศ

การสังเคราะห์บริบทการพัฒนา รวมถึงสถานะของทุนในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทย ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมาจากการรวบรวม ประมวลผลการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งยังคงมีหลายประเด็นที่ต้องได้รับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1) บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยประสิทธิภาพของภาคการผลิตและคุณภาพสินค้าในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับการลงทุนพัฒนาปัจจัยสนับสนุน อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา การฝึกอบรมแรงงาน ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ขนาดของตลาด การพัฒนาตลาดการเงิน และความพร้อมของเทคโนโลยี โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปราะบางและข้อจำกัดในการสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่เหนี่ยวรั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมและการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการแข่งขันในเวทีโลกที่เข้มข้นขึ้น

การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงจำเป็นต้องเร่งรัดผลักดันการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคการผลิตเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยนวัตกรรมและมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เน้นการสร้างคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการเชิงคุณภาพ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการกระจายผลประโยชน์สู่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องภายในประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม โดยถ่ายทอดแนวคิดในการพลิกโฉมประเทศสู่นโยบายและแผนในระดับต่าง ๆ ที่สนับสนุนการยกระดับภาคการผลิตสู่อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ทั้งเพื่อพลิกฟื้นสถานะทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และผลักดันการพัฒนาสาขาการผลิตที่จะมีบทบาทในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะต่อไป การพัฒนาในระยะต่อไปจึงอยู่ที่การเพิ่มศักยภาพของภาคการผลิต รวมถึงเร่งยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าและบริการหลักของไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่มูลค่าโลก โดยมุ่งเป้าในการเร่งพัฒนาภาคการผลิตและบริการเป้าหมายรายสาขาที่สำคัญของประเทศ ได้แก่

- 1) การยกระดับภาคการเกษตรสู่การผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิตภาพ ลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตสู่อุตสาหกรรมอาหารมูลค่าสูง
- 2) การปรับเปลี่ยนภาคการท่องเที่ยวซึ่งเป็นภาคบริการที่สำคัญของไทยให้เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
- 3) การเปลี่ยนผ่านอุตสาหกรรมยานยนต์สู่ยานยนต์ไฟฟ้าตลอดห่วงโซ่อุปทาน
- 4) การผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
- 5) การดำเนินยุทธศาสตร์ให้ประเทศไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค
- 6) การเร่งยกระดับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน

2) บริบทการพัฒนาประเทศไทยในมิติด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์

จากการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยในมิติต่าง ๆ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจนในภาพรวมและมีแนวโน้มสัดส่วนและจำนวนคนจนในไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามเนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลระดับประเทศในระยะยาว การติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจนที่ผ่านมาส่วนใหญ่จึงเป็นค่าเฉลี่ยในภาพรวม ซึ่งไม่สามารถอธิบายพลวัตของความยากจนได้ว่าครัวเรือนยากจนที่ต้องการความช่วยเหลือที่สุดจะสามารถหลุดพ้นความยากจนได้หรือไม่ โดยปัจจัยสำคัญมาจากการกระจายผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่ทั่วถึง รายได้ประชาชาติ

ที่เพิ่มขึ้น จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจจึงไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมและมีคนจนที่ยังคงติดอยู่ในกับดักความยากจนอย่างต่อเนื่อง โดยผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ยิ่งเป็นการตอกย้ำปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทย ทั้งความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานที่มีคุณภาพ ความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี การกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เท่าเทียมของประเทศไทยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ทั้งในส่วนของความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างคนจนและคนรวยในระดับสูง การเข้าสู่สังคมสูงวัยอาจส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และการที่ประชากรวัยแรงงานที่มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง อาจนำมาซึ่งปัญหาขาดแคลนกำลังแรงงานในประเทศ มีความจำเป็นในการพึ่งพาแรงงานต่างชาตินามากขึ้น และส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการแข่งขัน และผลิตภาพแรงงาน

ในส่วนของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง คนไทยทุกช่วงวัยมีความรู้ความสามารถโดยรวมเพิ่มขึ้น แต่กลับพบว่ามีทักษะด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้ลดลง และมีจำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานใด ๆ เพิ่มขึ้น ทำให้ศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และไม่ได้รับการพัฒนา ซึ่งประเด็นด้านการพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยมาโดยตลอดจากระบบและคุณภาพการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาและตลาดแรงงาน และยังไม่มีระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคนของประเทศเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนากำลังแรงงานที่จะช่วยระบุถึงสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นของงานแต่ละอาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่ภาคธุรกิจให้ความสำคัญมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา จึงเป็นข้อจำกัดในการผลิตและยกระดับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและทิศทางการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่ฐานนวัตกรรมที่มีแนวโน้มความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ แนวโน้มโครงสร้างประชากรที่คาดว่าจะมีกลุ่มประชากรวัยเรียนลดลงส่งผลให้การขยายสถานศึกษาในเชิงปริมาณลดความจำเป็นลงและเป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพความเสมอภาคและประสิทธิภาพทางการศึกษา หากสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและความแพร่หลายของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น ช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียน อาทิ การเรียนรู้ทางไกล การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคล ที่จะมียุทธศาสตร์สำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

จากการประเมินภาพรวมบริบทและสถานะของทุนทางสังคมของประเทศไทย บ่งชี้ให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรมด้วยการกระจายโอกาส สร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงรายได้ ความมั่งคั่ง เชิงพื้นที่ และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ โดยการกระจายการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและเมือง เพื่อกระจายประโยชน์จากความเจริญทางเศรษฐกิจ กระจายโอกาสเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์ และดิจิทัลเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจ และพื้นที่เมือง เพื่อให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ทั้งการเข้าถึงแหล่งความรู้ แหล่งเงินทุนและสวัสดิการทางสังคม ในส่วนของการลดความเหลื่อมล้ำของศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจนั้น ควรมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้สามารถแข่งขันได้และมีการเติบโตที่ยั่งยืน โดยพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม

3) บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางสำคัญสำหรับการพัฒนาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระยะต่อไป คือ การเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างจากการเน้นผลทางเศรษฐกิจระยะสั้นไปสู่ การเจริญเติบโตที่ยั่งยืน โดยตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจนในการมุ่งสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคเพื่อลดการใช้ วัสดุดิบและลดของเสียจากกระบวนการผลิตเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาคาร์บอนต่ำ ทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ เป็นจุดเริ่มต้นสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก้าวหน้าควบคู่ไปกับการ รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล โดยการส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศอย่างเป็น รูปธรรม โดยใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการขับเคลื่อน เศรษฐกิจและสังคมไทยบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดของทุกภาคส่วน โดยอาศัยกลไกและมาตรการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้เกิดการลงทุนสีเขียวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งผลักดันให้ภาคการผลิตปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจตาม แนวทางทางเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นและเกษตรกรเข้ามามี ส่วนร่วมฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและได้รับประโยชน์จากเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อ พัฒนากลไกสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพอย่างยั่งยืน

4) บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐ

การพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างการบริหารงานภาครัฐที่มีขนาดใหญ่ ยึดติดขั้นตอนกระบวนการตามระเบียบปฏิบัติของระบบราชการที่ล้าสมัย ไม่สนับสนุนการทำงานรัฐบาลดิจิทัลแบบครบวงจร การจัดเก็บและการเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่เป็นระบบและบูรณาการ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานยึดถือกรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของตนเป็นหลัก ทั้งยังมักยึดติดกับบทบาทการเป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าการให้ความร่วมมือสนับสนุน ส่งผลให้ภาครัฐมีความซ้ำซ้อนด้านบทบาทภารกิจระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีความแยกส่วนกัน ขาดการแบ่งปันหรือการพัฒนาระบบข้อมูลร่วมกันการยกเลิกหรือควรวางหน่วยงานภาครัฐ ในกรณีที่ภารกิจเดิมหมดความจำเป็นหรือมีความสำคัญลดลงก็เป็นสิ่งที่กระทำได้ยากและใช้เวลานาน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการปรับเปลี่ยนภารกิจให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีกฎระเบียบและกฎหมายที่ล้าสมัยจำนวนมากที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้า

อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการยกระดับทุนทางสถาบันและการบริหารจัดการภาครัฐ คือ ประเด็นด้านความยั่งยืนทางการคลัง ซึ่งแม้ประเทศไทยจะมีเสถียรภาพทางการคลังที่ดี แต่แนวโน้มของการบริหารจัดการทางการคลังของประเทศในระยะยาวยังคงมีความน่าเป็นห่วง โดยโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัยมากขึ้น จะยิ่งเพิ่มความท้าทายต่อการรักษาความยั่งยืนทางการคลัง เนื่องจากรัฐต้องจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการและด้านสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น ขณะที่จำนวนวัยแรงงานที่ลดลงจะยิ่งมีผลต่อความสามารถในการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจัดเก็บรายได้ของภาครัฐ โดยโครงสร้างการจัดเก็บรายได้และบริหารงบประมาณของรัฐที่มีข้อจำกัดนี้ เมื่อประกอบกับความเสี่ยงจากสถานการณ์วิกฤติที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประเทศได้อย่างรุนแรง อย่างเช่น ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลให้รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะจัดเก็บรายได้สุทธิได้น้อยกว่าประมาณการเดิม ในขณะที่รัฐต้องดำเนินนโยบายและมาตรการการเงินการคลังจำนวนมากเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนและผู้ประกอบการจึงทำให้มีแนวโน้มที่จะมีงบประมาณในการพัฒนาประเทศลดลง

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นด้าน ความมั่นคงปลอดภัยทางสังคมของประเทศไทยที่น่าเป็นห่วง โดยประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมอยู่ในอันดับที่ 123 จากทั้งหมด 163 ประเทศ ขณะที่ดัชนีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ของโลกแสดงให้เห็นว่าความมั่นคงทางไซเบอร์ของไทยมีอันดับลดลงจากอันดับที่ 22 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 44 ในปี 2563 จากข้อจำกัดทางศักยภาพของทั้งระดับบุคคลและองค์กรภาครัฐที่พัฒนาทักษะความรู้ความเข้าใจและสมรรถนะทางดิจิทัลได้ไม่ทันต่อการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นความท้าทายของภาครัฐในการลดข้อจำกัดเดิมและเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่อไป

ประเทศไทยมีการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ค่อนข้างเข้มแข็ง มีระดับของการดำเนินงานอาสาสมัครและการช่วยเหลือแบ่งปันที่สูง ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการรับมือกับภาวะวิกฤติต่าง ๆ สะท้อนถึงพลังเชิงบวกทางสังคม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดีของคนไทย อย่างไรก็ตามภาคประชาสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเพียงพอและขาดการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร และด้วยความผันแปรของพลวัตทางสังคมที่ความเป็นปัจเจกมีแนวโน้มสูงขึ้น ค่านิยมในสังคมที่เปลี่ยนไป และความก้าวหน้าของโลกออนไลน์ที่เติบโตแพร่หลายและสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นความรวดเร็ว ในการแพร่กระจายข่าวสารจนมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน นำไปสู่ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่เรียกร้องให้รัฐพัฒนาการดำเนินงานให้โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความไม่สงบในสังคมขึ้นได้ง่าย หากเกิดกระแสสังคมที่ขาดความเชื่อมั่นในรัฐ เกิดเป็นแรงผลักดันให้ภาครัฐต้องยิ่งตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการให้สามารถเชื่อมโยงและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นภาคีการพัฒนาขับเคลื่อนประเทศอย่างมีส่วนร่วมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นในรัฐให้กลับคืนมา

การปฏิรูปภาครัฐเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของไทยมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่คนในสังคมส่วนใหญ่มีความตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ภาครัฐจึงต้องเร่งพัฒนากลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการสาธารณะให้มีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ร่วมกับการใช้ข้อมูลและกระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบนโยบายสาธารณะและการกำกับดูแลการดำเนินงานของรัฐให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไปได้อย่างฉับไว เพื่อเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ ซึ่งต้องมีการปรับระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็นในการให้บริการภาครัฐแบบดิจิทัล รวมถึงยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหมดความจำเป็น พร้อมกับการพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เพื่อให้ประเทศไทยมีภาครัฐที่มีสมรรถนะทันสมัย คล่องตัวตอบโจทย์ประชาชน สามารถเป็นปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศได้อย่างแท้จริง

2.1.4.2 วัตถุประสงค์ เป้าหมายและหมุดหมายการพัฒนา

1) วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีวัตถุประสงค์เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่า อย่างยั่งยืน” ได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาจำนวน 5 ประการ ประกอบด้วย

1.1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม มุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการสำคัญ ผ่านการผลักดันส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์

1.2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ทักษะทางพฤติกรรมและคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม

1.3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและเป็นธรรม มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในเชิงรายได้พื้นที่ ความมั่งคั่งและการแข่งขันของภาคธุรกิจ

1.4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน มุ่งลดการก่อมลพิษควบคู่ไปกับการผลักดันให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ตลอดจนลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุ เป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี 2593 และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี 2608

1.5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ มุ่งสร้างความพร้อมในการรับมือและแสวงหาโอกาสจากการเป็นสังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยโรคระบาด และภัยคุกคามทางไซเบอร์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานของภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างทันเวลา มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล

2) หมายเหตุการพัฒนา

เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายหลักไปสู่ภาพของการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในลักษณะของวาระการพัฒนาที่เอื้อให้เกิดการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงได้กำหนดหมายเหตุการพัฒนา จำนวน 13 หมายเหตุ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ ‘เป็น’ หรือมุ่งหวังจะ ‘มี’ เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยหมายเหตุทั้ง 13 ประการแบ่งออกได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

2.1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

หมวดหมู่ที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและแปรรูปมูลค่าสูง
 หมวดหมู่ที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
 หมวดหมู่ที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก
 หมวดหมู่ที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
 หมวดหมู่ที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้า การลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค
 หมวดหมู่ที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน

2.2) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

หมวดหมู่ที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ แข็งแรง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้
 หมวดหมู่ที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะน่าอยู่ ปลอดภัย เดิบโตอย่างยั่งยืน
 หมวดหมู่ที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

2.3) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
 หมวดหมู่ที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

2.4) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ

หมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
 หมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ประชาชน

ความเชื่อมโยงระหว่างหมวดหมู่การพัฒนากับเป้าหมายหลักแสดงในแผนภาพที่ 1 โดยหมวดหมู่การพัฒนากำหนดขึ้นเป็นประเด็นที่มีลักษณะเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมการพัฒนา ตั้งแต่ในระดับต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ และสามารถนำไปสู่ผลพัฒนาทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน ทำให้หมวดหมู่แต่ละประการสามารถสนับสนุนเป้าหมายหลักได้มากกว่าหนึ่งข้อ นอกจากนี้การพัฒนาภายใต้แต่ละหมวดหมู่ไม่ได้แยกขาดจากกัน แต่มีการสนับสนุนหรือเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

2.1.5 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการศึกษา

เป้าประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ปรับปรุงระบบการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและสร้างเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งครอบคลุมการปฏิรูปการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านศึกษากับยุทธศาสตร์ชาติ

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
ข้อ 4.2 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ข้อ 4.3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ข้อ 4.4 การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ข้อ 4.1 ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ข้อ 4.2 การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ข้อ 4.3 การเสริมสร้างพลังทางสังคม

ความสอดคล้องของการปฏิรูปประเทศด้านศึกษากับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

1. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
1.1 เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการสมวัย เข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น
1.2 วัยเรียน/วัยรุ่น มีความรู้ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ครบถ้วน รู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิตดีขึ้น

1.3 แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักใน ความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของ โครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

1.4 มีคนไทยที่มีความสามารถและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาทำ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น

1.5 ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาระบบการศึกษาระดับ 2.1 คนไทย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น

3. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม 3.1 ประชากรไทย มีการเตรียมการก่อนวัยสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

กิจกรรม Big Rock ด้านการศึกษา ประกอบด้วย 5 กิจกรรมปฏิรูป

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 – 3

กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย (หน่วยรับผิดชอบหลัก : กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา)

กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (หน่วยรับผิดชอบหลัก : กระทรวงศึกษาธิการ)

กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน (หน่วยรับผิดชอบหลัก : กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

ภารกิจของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีส่วนเกี่ยวข้องและสนับสนุนในขั้นตอนของกิจกรรมปฏิรูปที่ 1, 2 และ 3 ดังนี้

กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา)

ขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูป

1. การพัฒนาเครื่องมือและระบบบูรณาการทำงานเพื่อสนับสนุนการปฏิรูป
2. การสนับสนุนนวัตกรรมการป้องกัน (Prevention) และแก้ไข (Correction) ปัญหาเด็กและเยาวชนออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
3. การสนับสนุนกลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่และต้นสังกัด
4. การติดตามความคืบหน้าและการระดมการมีส่วนร่วมของสังคม

กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ)

ขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูป

1. ปรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ทุกระดับ
2. พัฒนาครูให้มีศักยภาพในการออกแบบการเรียนรู้
3. ปรับปรุงระบบการวัดผลและประเมินผล
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้กับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
5. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประชุมหน่วยงานผู้รับผิดชอบติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการ

กิจกรรมปฏิรูปที่ 3 การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

ขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูป

2) ด้านกลไกและระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาสายสามัญ
ศึกษาและสายอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและมีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดสมรรถนะและการพัฒนา
มาตรฐานและตัวชี้วัดสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดสมรรถนะและการพัฒนา
มาตรฐานและตัวชี้วัดสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาสมรรถนะครูและ
บุคลากรทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาและพัฒนาระบบ/รูปแบบการนิเทศ การติดตาม
ช่วยเหลือครูและการพัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์ตามความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 4 การส่งเสริม สนับสนุนระบบกลไกให้ครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการติดตามช่วยเหลือครูใหม่ ครูที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา
ครูที่มีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ครูและสถานศึกษาใน
ท้องถิ่นยากจน ห่างไกลและทุรกันดาร อาทิ การร่วมมือกับชุมชน (PLC&CPD: (Professional
Learning Community & Continuous Professional Development) การศึกษาอบรม และ
แพลตฟอร์มกระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารจัดการศึกษาและการนิเทศการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงระบบการประเมินการปฏิบัติงานและ
สมรรถนะวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 6 การพัฒนาระบบกลไกในการเลื่อนวิทยฐานะที่ได้รับการ
ปรับปรุงใหม่และการคงวิทยฐานะของครู โดยนำผลการประเมินวิทยฐานะไปเป็นส่วนสำคัญในการ
ประเมินและการปรับปรุงค่าตอบแทนที่เหมาะสม

2.1.6 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) พ.ศ. 2559-2573

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป็นวาระการพัฒนาภายหลังปี 2015 ระยะ 15 ปี (ค.ศ. 2016-2030) ที่ผู้นำประเทศสมาชิกสหประชาชาติจำนวน 193 ประเทศ ได้ร่วมกันลงนามรับรองพันธสัญญาทางการเมืองระดับผู้นำในเอกสาร “Transforming Our World : The 2030 Agenda for Sustainable Development” เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก 15 ปีข้างหน้า เพื่อยืนยันเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะผลักดันและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยมีเป้าหมายหลัก 17 ข้อ ครอบคลุม 3 สาขาหลักด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นการสานต่อภารกิจที่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จภายใต้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) (ค.ศ. 2000-2015)

การดำเนินการในส่วนของประเทศไทยนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ในรูปแบบคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ทั้งนี้ กพย. ได้มอบหมายให้กระทรวงต่าง ๆ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในแต่ละเป้าหมาย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในเป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วย 10 เป้าประสงค์ ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ 4.1 สร้างหลักประกันว่าเด็กหญิงและเด็กชายทุกคนสำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียมและไม่มีค่าใช้จ่ายนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผลภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 4.2 สร้างหลักประกันว่าเด็กหญิงและเด็กชายทุกคนเข้าถึงการพัฒนาการดูแลและการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ภายในปี 2573 เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา

เป้าประสงค์ที่ 4.3 ให้หญิงและชายทุกคนเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 4.4 เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็นรวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดีและการเป็นผู้ประกอบการภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 4.5 ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษาและสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมืองและเด็กเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 4.6 สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนที่สูง ทั้งหญิงและชายสามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ ภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็น สำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถี ชีวิตที่ยั่งยืนภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 4.A สร้างและยกระดับอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษา ที่อ่อนไหวต่อเด็ก และให้มีผู้พิการและเพศภาวะ สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัยปราศจาก ความรุนแรง ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสำหรับทุกคน

เป้าประสงค์ที่ 4.B ขยายจำนวนทุนการศึกษาในทั่วโลกที่ให้สำหรับประเทศ กำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด

เป้าประสงค์ที่ 4.C เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ รวมถึงการดำเนินการผ่าน ทางความร่วมมือระหว่างประเทศในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา

โดยมีเป้าประสงค์ที่ 4.1 และ 4.2 เป็นเป้าประสงค์ที่ถูกจัดลำดับให้อยู่ในเป้าประสงค์ การพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีความสำคัญ 30 ลำดับแรก

2.1.7 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ได้นำไปใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการศึกษาสำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ดังนี้

วิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลก ศตวรรษที่ 21”

วัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ

- 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้อง กับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและ ยุทธศาสตร์ชาติ
- 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรมจริยธรรม รู้รัก สามัคคีและร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะ ได้แก่ 3Rs ประกอบด้วย (1) การอ่านออก (Reading) (2) การเขียนได้ (Writing) และ (3) การคิดเลขเป็น (Arithmetics)) และ 8Cs ประกอบด้วย (1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (4) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (5) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (7) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (8) ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรมจริยธรรม โดยมี 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ
มีเป้าหมาย ดังนี้

- 1.1 คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 1.2 คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- 1.3 คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมาย ดังนี้

- 2.1 กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- 2.2 สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษามีผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน
- 2.3 การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมาย ดังนี้

- 3.1 ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
- 3.2 คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ สมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ
- 3.3 สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน
- 3.4 แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่
- 3.5 ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ
- 3.6 ระบบการผลิตครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับสากล
- 3.7 ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีเป้าหมาย ดังนี้

- 4.1 ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
- 4.2 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย
- 4.3 ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุมถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมินและรายงานผล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมาย ดังนี้

- 5.1 คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
- 5.2 หลักสูตร แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรมและการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
- 5.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา
มีเป้าหมาย ดังนี้

6.1 โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการการศึกษามีความคล่องตัว
ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

6.2 ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อ
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

6.3 ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนอง
ความต้องการของประชาชนและพื้นที่

6.4 กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับ
ลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษาและความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

6.5 ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

2.1.8 สถานการณ์ด้านการศึกษาประเทศไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565 : 27-56) ได้เสนอผลแนวโน้มและทิศทางการจัด
การศึกษาในมิติต่าง ๆ ของไทยในปี 2563 ดังต่อไปนี้

2.1.8.1 การเข้าถึงการศึกษา (Access to Education) การเข้าถึงการศึกษา หมายถึง
การได้เข้าเรียนและพัฒนาตามกำหนดเวลาเมื่อถึงวัยที่เหมาะสม ด้วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ
มาตรฐานความสำเร็จระดับชาติ และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้
พร้อมด้วยโอกาสในการเรียนรู้ที่จัดให้อย่างเท่าเทียม (Lewin, 2015: 29) ข้อมูลด้านการเข้าถึง
การศึกษาที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นข้อมูลที่วิเคราะห์และอ้างอิงจากสถิติจำนวนผู้เรียนที่เข้าเรียน หรือ
การได้รับ การศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ของคนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมายในแต่ละระดับการศึกษา
ในช่วงปี 2559 – 2563 ดังนี้

1) สถิติและแนวโน้มการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับก่อนประถมศึกษา การดูแล
และจัดการเรียนรู้ในระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นการดูแลอภิบาลสุขภาวะของเด็กผสมผสานไปกับการ
พัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการรอบด้านและสมวัยในช่วงอายุ 2 – 5 ปีนี้ ส่วนใหญ่จัดในศูนย์การเรียนรู้
สถานเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในช่วงปี 2562 พบว่ามีเด็กจำนวน 760,930 คน ที่ได้รับการดูแลใน
สถานที่ ดังกล่าวจำนวน 19,524 แห่งทั่วประเทศดังข้อมูลตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนศูนย์การเรียนรู้ สถานเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นักเรียนและร้อยละของ
นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา นอกระบบโรงเรียน จำแนกตามสังกัดปีการศึกษา 2562

สังกัด	จำนวน		
	ศูนย์การเรียนรู้/สถานเลี้ยงเด็ก/ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	นักเรียน	ร้อยละ
รวมทั้งหมด	19,524	760,930	100.00
1. กระทรวงมหาดไทย : กรมส่งเสริม ปกครองท้องถิ่น	18,878	716,660	94.18
2. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ : สถานรองรับเด็ก เอกชนที่จดทะเบียน*	354	21,557	2.83
3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนา สังคม	292	22,713	2.98

หมายเหตุ: * สถานรองรับเด็กเอกชนที่จดทะเบียน ได้แก่ สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนสถานสงเคราะห์
เด็กเอกชน สถานแรกรับ เด็กเอกชน สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กเอกชน

** ข้อมูลกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติโอนไปอยู่ใน
ความดูแลของกระทรวงมหาดไทย

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงศึกษาธิการ (2564)

2) สถิติการเข้าศึกษาของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ต่อประชากรในวัยเรียน จำนวนนักเรียน นิสิตและนักศึกษาในระบบโรงเรียนช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2559 – 2563) มีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งอาจเกิดจากแนวโน้มของภาวะเจริญพันธ์ที่ลดลงมาเป็นลำดับนับตั้งแต่ปี 2513 และส่งผลให้อัตราการเกิดลดลงโดยในปี 2563 อัตราการเกิดของประชากรไทยอยู่ที่ 10.7 ต่อประชากรพันคน และอัตราการเพิ่มอยู่ที่ร้อยละ -0.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) เมื่อเปรียบเทียบกับร้อยละของผู้เรียนในระบบต่อประชากร วัยเรียนในปี 2563 จะเห็นว่าลดลงในเกือบทุกระดับการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในระบบโรงเรียนต่อประชากรในวัยเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2559 – 2563

ระดับการศึกษา	2559	2560	2561	2562	2563
จำนวนนักเรียน (คน)	12,689,618	12,599,347	12,480,327	12,283,830	12,079,122
ก่อนประถมศึกษา	1,730,728	1,815,588	1,786,974	1,690,551	1,637,717
ประถมศึกษา	4,826,770	4,750,776	4,753,882	4,750,207	4,695,729
มัธยมศึกษาตอนต้น	2,314,057	2,317,353	2,304,409	2,297,835	2,280,515
มัธยมศึกษาตอนปลาย	1,941,524	1,909,760	1,889,946	1,878,153	1,928,598
ปริญญาตรีและต่ำกว่า	1,876,539	1,805,870	1,745,116	1,667,084	1,536,563
จำนวนประชากรในวัยเรียน (คน)	15,694,502	15,447,796	15,159,120	14,905,856	14,905,856
ก่อนประถมศึกษา	2,315,092	2,264,905	2,158,972	2,079,738	2,079,738
ประถมศึกษา	4,698,033	4,679,369	4,688,957	4,638,057	4,638,057
มัธยมศึกษาตอนต้น	2,391,209	2,401,834	2,406,118	2,394,240	2,394,240
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2,470,953	2,426,056	2,376,415	2,392,673	2,392,673
ปริญญาตรีและต่ำกว่า	3,819,215	3,675,632	3,528,658	3,401,148	3,401,148
ร้อยละของนักเรียนในระบบต่อประชากรในวัยเรียน (%)	80.9	81.6	82.3	82.4	81.0
ก่อนประถมศึกษา	74.8	80.2	82.8	81.3	78.7
ประถมศึกษา	102.7	101.5	101.4	102.4	101.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	96.8	96.5	95.8	96.0	95.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	78.6	78.7	79.5	78.5	80.6
ปริญญาตรีและต่ำกว่า	49.1	49.1	49.5	49.0	45.2

ที่มา: สถิติการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2564)

3) สถิติการเข้าศึกษาของผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน จำนวนผู้เรียนที่เข้าศึกษาในสถานศึกษาของเอกชนมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีในทุกระดับการศึกษา แม้จะมีจำนวนผู้เรียนในภาพรวมลดลงทุกปี เนื่องจากอัตราการเกิดลดลงก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาเอกชนสามารถปรับการเรียนการสอนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะสำคัญจำเป็น เช่น ด้านภาษาอังกฤษ จำนวนผู้เรียนที่นิยมเข้าเรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษ หรือหลักสูตรนานาชาติจึงเพิ่มสูงขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ร้อยละของนักเรียน นิสิต นักศึกษาในระบบโรงเรียนในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2559 – 2563

ปีการศึกษา/สังกัด ระดับการศึกษา	2559		2560		2561		2562		2563	
	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน
ร้อยละของนักเรียน นิสิต นักศึกษา (%)	79.89	20.11	79.88	20.12	78.55	21.45	78.31	21.69	78.02	21.98
ก่อนประถมศึกษา	64.01	35.99	66.60	33.40	66.31	33.69	66.32	33.68	66.76	33.24
ประถมศึกษา	77.89	22.11	77.82	22.18	77.33	22.67	77.05	22.95	77.02	22.98
มัธยมศึกษา	84.04	15.96	83.61	16.39	83.53	16.47	83.12	16.88	82.77	17.23
มัธยมศึกษาตอนต้น	86.13	13.87	85.98	14.02	85.80	14.20	85.36	14.64	85.10	14.90
มัธยมศึกษาตอน ปลาย	81.54	18.46	80.74	19.26	80.76	19.24	80.37	19.63	80.01	19.99
อุดมศึกษา	88.45	11.55	88.04	11.96	81.83	18.17	81.39	18.61	79.76	20.24

ที่มา: สถิติการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2564)

4) จำนวนผู้เรียนในระบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวนผู้เรียนในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของไทยในช่วงปี 2558 – 2562 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากการเข้าศึกษาในหลักสูตรที่เอกชนเสนอขออนุมัติ และการขยายการศึกษาสู่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามระดับประเภทการศึกษา และสังกัดปีการศึกษา 2559 – 2563

หน่วย = คน

ระดับการศึกษา	2559	2560	2561	2562	2563
รวมทั้งหมด	5,678,835	4,834,861	5,675,342	6,690,857	6,261,118
- เบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน	-	-	-	-	-
- การส่งเสริมการรู้หนังสือ (กศน.)	301,473	302,175	83,996	68,019	78,952
- การจัดการศึกษาขั้นสูง (ศษช.)	90,840	91,178	38,933	75,316	77,444
สายสามัญศึกษา (กศน.)	1,239,311	2,271,551	2,150,413	1,998,273	1,865,415
- ระดับประถมศึกษา	116,117	173,115	154,373	146,863	142,625
- ระดับมัธยมศึกษา	1,123,194	2,098,436	1,996,040	1,851,410	1,722,790
- มัธยมศึกษาตอนต้น	478,896	881,369	836,285	777,347	730,650
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	644,298	1,217,067	1,159,755	1,074,063	992,140
สายอาชีพ	4,047,211	2,169,957	3,402,000	4,549,249	4,239,307
- หลักสูตรพิเศษ (สอศ.)	1,065,485	219,077	282,991	863,282	863,546
- หลักสูตรที่เอกชนขออนุมัติฯ (สช.)	1,065,715	38,213	-	1,529,312	1,494,482
- หลักสูตรอาชีพระยะสั้น (กทม.)	19,776	6,494	19,392	6,433	6,979
- วิทยาลัยชุมชน (หลักสูตรระยะสั้น) (สกอ.)	21,053	19,350	27,079	12,309	13,705
- กลุ่มการศึกษาอาชีพของ กศน.	1,875,182	1,886,823	3,072,538	2,137,913	1,860,595
- การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	184,752	185,938	985,382	849,914	942,178
- การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	451,049	452,833	506,390	503,008	381,175
- กระบวนการเรียนรู้	277,030	278,770	580,888	213,665	192,150
ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
- โครงการตามพระราชดำริ	117	-	-	-	-
- การศึกษาเพื่อสังคมและชุมชน	472,784	475,871	480,935	571,326	345,092
- โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน	489,450	493,411	518,943	-	-

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563)

5) จำนวนผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2563

จำนวนผู้เรียนปีการศึกษา 2563 จำแนกตามประเภทวิชาและระดับชั้น จำนวนผู้เรียนที่เข้าเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปี 2563 ในระบบปกติ มีจำนวน 1,028,635 คน (ไม่รวมผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรระยะสั้น) ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ในภาพรวมเป็นผู้เรียนในระดับ ปวช. จำนวนเกินครึ่ง และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50) เรียนในประเภทวิชาอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้เห็นแนวโน้มด้านอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนด้านนี้ที่เพิ่มมากขึ้น รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนผู้เรียนปีการศึกษา 2563 จำแนกตามประเภทวิชาและระดับชั้น

ประเภทวิชา	ปวช.			ปวส.			ปริญญาตรี	รวม
	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	
อุตสาหกรรม	254,841	82,602	337,443	133,966	34,387	168,353	5,075	510,871
พาณิชยกรรม/ บริหารธุรกิจ	111,317	113,573	224,890	75,889	76,593	152,482	2,574	379,946
คหกรรม	15,497	535	16,032	7,794	281	8,075	489	24,596
อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	20,608	12,029	32,637	8,526	4,205	12,731	438	45,806
เกษตรกรรม	20,583	78	20,661	8,766	12	8,778	423	29,862
เทคโนโลยี สารสนเทศและการ สื่อสาร	7,900	1,971	9,871	4,982	1,507	6,489	333	16,693
ศิลปกรรม	10,779	3,863	14,642	2,205	1,273	3,478	87	18,207
ประมง	463	-	463	1,391	27	1,418	74	1,955
พาณิชยนาวี	-	-	-	215	59	274	-	274
อุตสาหกรรม บันเทิงและดนตรี	44	82	126	5	2	7	-	133
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	216	-	216	76	-	76	-	292
รวมทั้งสิ้น	442,248	214,733	656,981	243,815	118,346	362,161	9,493	1,028,635

หมายเหตุ : หลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรนอกระบบอื่น คือจำนวนผู้เรียนที่เบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2564)

6) อัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2559 – 2563 ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายในช่วงปี 2559 – 2562 มีแนวโน้ม ลดลง ขณะที่อัตราการเข้าเรียนต่อในทุกะดับสูงขึ้นทุกปี ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 อัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2559 – 2563

ระดับการศึกษา	2559	2560	2561	2562	2563
จำนวนผู้จบชั้น ป.6 (คน)	812,934	797,031	793,457	788,350	
เรียนต่อชั้น ม.1	797,370	809,520	793,310	790,042	783,155
จำนวนผู้จบชั้น ม.3 (คน)	739,738	739,674	730,869	741,904	
เรียนต่อชั้น ม.4 / ปวช.1	696,833	674,127	679,130	679,933	708,606
เรียนต่อชั้น ม.4	448,460	429,937	431,366	434,143	455,611
เรียนต่อชั้น ปวช.1	248,373	244,190	247,764	245,790	252,995
จำนวนผู้จบชั้น ม.ตอนปลาย (คน)	897,870	596,303	578,994	565,099	
เรียนต่อชั้นอุดมศึกษาปีที่ 1	541,720	498,557	511,751	498,575	515,805
เรียนต่อชั้น ปวส.1	167,975	165,869	179,143	180,582	183,773
เรียนต่อชั้นปริญญาตรีปีที่ 1	373,745	332,688	332,608	317,993	332,032
อัตราการเรียนต่อ (ร้อยละ)					
ป.6 เรียนต่อชั้น ม.1	99.26	99.58	99.53	99.57	99.34
ม.3 เรียนต่อชั้น ม.4 / ปวช.1	90.58	91.13	91.81	93.03	95.51
ม.3 เรียนต่อชั้น ม.4	58.29	58.12	58.32	59.40	61.41
ม.3 เรียนต่อ ปวช.1	32.29	33.01	33.50	33.63	34.10
ม.ปลาย เรียนต่อชั้นอุดมศึกษาปีที่ 1	81.26	55.53	85.82	86.11	91.28
ม.ปลาย เรียนต่อ ปวส. 1	25.20	18.47	30.04	31.19	32.52
ม.ปลาย เรียนต่อปริญญาตรีปีที่ 1	56.06	37.05	55.78	54.92	58.76

หมายเหตุ : (1) อัตราการเรียนต่อของนักเรียน หมายถึง การเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่เข้าใหม่ในระดับการศึกษาระดับใด ระดับหนึ่งในปีการศึกษาปัจจุบัน กับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาที่ต่ำ ลงมาหนึ่งระดับของ ปีการศึกษาที่แล้ว

(2) อุดมศึกษาปีที่ 1 ไม่นับรวมนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิดของมหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ที่มา : สถิติการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

7) สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญศึกษาต่อประเภทอาชีวศึกษา นักเรียนที่เลือกเรียนทางด้านอาชีวศึกษามีสัดส่วนมากขึ้นในช่วงปี 2560 – 2562 ซึ่งเป็นทิศทางที่คาดหวังในการพัฒนากำลังคนของประเทศ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญศึกษา (ม.4 – 6) ต่อประเภทอาชีวศึกษา (ปวช.1 – 3) ปีการศึกษา 2558 – 2562

ปีการศึกษา	ประเภทสามัญศึกษา (ม.4-6)	ประเภทอาชีวศึกษา (ปวช.1-3)	รวม	ประเภทสามัญศึกษา (ม.4-6)	:	ประเภทอาชีวศึกษา (ปวช.1-3)
2558	1,358,798	655,314	2,014,112	67	:	33
2559	1,287,979	652,091	1,940,070	66	:	34
2560	1,249,886	659,874	1,909,760	65	:	35
2561	1,233,813	654,940	1,888,753	65	:	35
2562	1,217,449	659,511	1,876,960	65	:	35

หมายเหตุ : ไม่รวมจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสาขาวิชาอื่น

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2563)

8) จำนวนสถานศึกษา ครู อาจารย์และผู้เรียนในระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2554 – 2563 ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จำนวนสถานศึกษาและผู้เรียนมีแนวโน้มลดลงทุกปี ซึ่งเป็นผลจากอัตราการเกิด และจำนวนเด็กที่ลดลง แต่จำนวนครูอาจารย์ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนสถานศึกษา ครู/อาจารย์ และนักเรียน นิสิต นักศึกษาในระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2554 – 2563

ปีการศึกษา	สถานศึกษา (แห่ง)	ครู/อาจารย์ (คน)	นักเรียน นิสิต นักศึกษา (คน)
2554	38,383	696,231	13,954,735
2555	38,455	691,472	13,931,095
2556	38,010	692,843	13,606,743
2557	38,069	641,793	13,362,513
2558	38,539	669,389	13,385,929
2559	38,629	660,609	13,205,484
2560	38,258	630,114	13,114,315
2561	38,356	695,995	13,021,615
2562	37,981	756,573	12,776,496
2563	37,802	665,405	12,590,349

ที่มา: สถิติการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2564)

9) จำนวนผู้เรียนที่ออกกลางคันและเหตุผลการออกกลางคัน ในช่วงปี 2558 – 2562 จำนวนผู้เรียนที่ออกจากการเรียนกลางคันที่จำนวนสูงอย่างเห็นได้ชัดในปี 2561 และลดลงมากในปี 2562 ดังแสดงในตารางที่ 2.9 ส่วนสาเหตุการออกกลางคันทันั้น ในช่วงปี 2559 – 2561 ส่วนใหญ่นักเรียนจะอพยพตามผู้ปกครองทำให้ต้องออกจากสถานศึกษา แต่ในปี 2562 พบว่า เหตุผลหลักที่นักเรียน ต้องออกกลางคัน คือ การหาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งแสดงถึงสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ยากจนลง ดังแสดงในตารางที่ 9 และ 10

ตารางที่ 9 จำนวนผู้เรียนที่ออกกลางคัน จำแนกตามชั้นปี

หน่วยนับ : คน

ระดับชั้น	2558	2559	2560	2561	2562
ประถมศึกษาปีที่ 1	325	280	231	452	15
ประถมศึกษาปีที่ 2	203	186	125	626	7
ประถมศึกษาปีที่ 3	154	161	129	240	13
ประถมศึกษาปีที่ 4	163	169	117	252	24
ประถมศึกษาปีที่ 5	217	209	148	266	29
ประถมศึกษาปีที่ 6	251	242	180	284	33
รวมประถมศึกษา	1,313	1,247	930	1,756	121
มัธยมศึกษาปีที่ 1	792	872	622	969	245
มัธยมศึกษาปีที่ 2	911	962	639	1,305	236
มัธยมศึกษาปีที่ 3	1,134	954	802	1,333	200
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	2,837	2,788	2,063	3,607	681
มัธยมศึกษาปีที่ 4	617	543	496	1,496	310
มัธยมศึกษาปีที่ 5	446	479	293	1,427	208
มัธยมศึกษาปีที่ 6	354	320	256	1,385	146
รวมมัธยมศึกษาตอนปลาย	1,417	1,342	1,045	4,308	664
รวมทั้งสิ้น	5,567	5,377	4,038	9,671	1,466

ที่มา : สถิติการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2564)

ตารางที่ 10 ร้อยละของนักเรียนที่ออกกลางคัน จำแนกตามระดับการศึกษาและสาเหตุ
ปีการศึกษา 2559 – 2562

หน่วย : ร้อยละ

ปีการศึกษา	ระดับชั้น	ฐานะยากจน	มีปัญหาครอบครัว	สมรสแล้ว	มีปัญหาในการปรับตัว	ต้องคดีถูกจับ	เจ็บป่วยอุบัติเหตุ	อพยพตามผู้ปกครอง	หาเลี้ยงครอบครัว	กรณีอื่นๆ	รวม
2559	รวมทุกชั้น	4	23.8	11.1	18.7	0.5	1.5	28.4	11.9	-	100
	ประถมศึกษา	2.6	14.7	4.3	10.2	0.5	2.9	58.1	6.8	-	100
	มัธยมศึกษาตอนต้น	4	28.4	13.3	21.9	0.4	1.2	20.3	10.5	-	100
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	5.5	22.8	12.7	20.1	0.5	0.9	18	19.5	-	100
2560	รวมทุกชั้น	3.9	21.8	9.4	21.8	0.5	2.1	27.5	13	-	100
	ประถมศึกษา	1.2	11.8	1.9	9.2	0.4	3.8	67.2	4.4	-	100
	มัธยมศึกษาตอนต้น	5.4	26.3	10.7	26.1	0.5	1.6	17.4	21.1	-	100
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.3	21.9	13.7	24.5	0.6	1.5	12	22.6	-	100
2561	รวมทุกชั้น	3.4	18	9	23	0.6	1.7	25.9	18.5	-	100
	ประถมศึกษา	1.7	9.6	3.3	8.3	0.2	3.2	66.5	71	-	100
	มัธยมศึกษาตอนต้น	3.4	23.5	10.5	23.2	0.7	1.6	24.6	12.5	-	100
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	4	16.7	10	28.8	0.6	1.2	10.5	28.2	-	100
2562	รวมทุกชั้น	2.7	24.9	10	23	0.3	2.5	13.7	22.6	-	100
	ประถมศึกษา	1.7	28.1	3.3	15.7	0.8	6.6	35.5	8.3	-	100
	มัธยมศึกษาตอนต้น	1.8	30.2	9.1	28.5	0.9	2.2	16.7	10.6	-	100
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.8	18.8	12.2	18.7	0.3	2	6.6	37.7	-	100

หมายเหตุ : เฉพาะนักเรียนในสังกัด สพฐ.

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) อ้างถึงในสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564)

2.1.8.2 โอกาสทางการศึกษา (Educational Opportunity) หมายถึง การให้โอกาสช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกกลุ่มได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและ พัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน ตามสิทธิและเป็นธรรม ซึ่งประเทศไทยมีกฎหมายแม่บท คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รับรองสิทธิในการได้รับการศึกษาโดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ ดังปรากฏใน มาตรา 54 ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง กฎหมายอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ เนื่องจากเด็กแต่ละคน แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างหลากหลายทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา ครอบครัว ภูมิหลังและเศรษฐกิจฐานะที่ไม่อาจเข้ารับการศึกษารูปแบบใดที่ตัดเทียมผู้อื่น หรือเรียกว่ามีความเหลื่อมล้ำนั่นเอง ความเหลื่อมล้ำดังกล่าว มักปรากฏอยู่ในกลุ่มเป้าหมายที่เปราะบาง ที่เผชิญกับสภาพความ ไม่พร้อมด้านต่าง ๆ จำแนกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มเด็กที่ด้อยโอกาสและกลุ่มเด็กพิการ ซึ่งรัฐต้องเข้าไปดูแลและจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึง ดังข้อมูลต่อไปนี้

1) จำนวนผู้เรียนด้อยโอกาสที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผลจากสภาพการณ์ และปัญหาต่าง ๆ ที่เด็กต้องเผชิญ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ภาวะด้อยโอกาสที่เด็กไทยต้องเผชิญมากที่สุด คือ ความยากจน ซึ่งในปี 2563 มีตัวเลขนักเรียนด้อยโอกาสในภาพรวมจำนวน 3,465,740 คน ในจำนวนนี้เป็นกลุ่มเด็กยากจน จำนวน 3,441,773 คน และมากกว่าครึ่งของกลุ่มนี้เรียนในระดับประถมศึกษา ดังนั้น รัฐจึงต้องหาวิธีการที่จะเข้าไปดูแลสนับสนุนส่งเสริม ให้ได้รับการศึกษาและการพัฒนาที่เหมาะสม โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดและหลังการแพร่ระบาดของโควิด -19 ที่ซ้ำเติมปัญหาความยากจนของเด็กและครอบครัวให้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น รวมทั้งสถานการณ์อื่น ๆ ที่เป็นปัญหาส่วนตนหรือปัญหาสังคม เช่น เด็กกำพร้า ชนกลุ่มน้อย เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงาน รายละเอียดตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนผู้เรียนด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา
และประเภทความด้อยโอกาส

หน่วยนับ : คน

ประเภทความ ด้อยโอกาส	2562					2563				
	รวม	ก่อนประณม ศึกษา	ประณม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	รวม	ก่อนประณม ศึกษา	ประณม ศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย
รวม	3,659,258	488,582	2,011,920	881,320	277,436	3,465,740	464,060	1,912,147	810,167	279,366
เด็กถูกบังคับ ให้ขายแรงงาน	257	20	181	44	12	83	7	53	19	4
เด็กอยู่ใน ธุรกิจทางเพศ	22	3	6	8	5	24	4	8	7	5
เด็กถูกทอดทิ้ง	3,152	293	1,359	980	520	2,615	199	1,157	869	390
เด็กในสถาน พินิจ	256	18	138	77	23	228	7	106	98	17
เด็กเร่ร่อน	287	93	151	33	10	213	48	119	38	8
เด็กที่ได้รับ ผลกระทบจาก โรคเอดส์	180	8	93	53	26	78	5	40	22	11
ชนกลุ่มน้อย	7,313	908	4,079	1,454	872	4,419	495	2,165	1,179	580
เด็กที่ถูกทำ ร้ายทารุณ	621	238	167	160	56	246	46	96	74	30
เด็กยากจน	3,628,741	485,115	1,996,997	873,931	272,698	3,441,773	461,235	1,900,112	804,163	276,263
เด็กที่มีปัญหา เกี่ยวกับยา เสพติด	309	85	66	116	42	165	25	43	70	27
กำพร้า	15,173	1,694	8,400	3,177	1,902	9,014	900	5,237	1,778	1,099
ทำงาน รับผิดชอบ ตนเองและ ครอบครัว	2,910	107	283	1,266	1,254	1,859	87	188	764	820
อื่นๆ	37	-	-	21	16	5,023	1,002	2,823	1,086	112

ที่มา: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อ้างถึงใน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564)

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้ระบุสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาหลังการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ช่วงภาคเรียนที่ 1/2563 พบว่า ปัญหาการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของไทยเพิ่มขึ้นมาก ประเทศไทยมีนักเรียนยากจนด้อยโอกาส 2.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 29.9 ของนักเรียนทั้งหมด ในกลุ่มนี้เป็นเด็กนอกระบบโรงเรียน (ช่วงอายุ 6 – 14 ปี) จำนวน 4.3 แสนคน และพบอีกว่า คุณภาพของโรงเรียนในชนบทมีลักษณะการให้บริการการศึกษาล่าช้าถึง 2 ปีการศึกษาเมื่อเทียบกับโรงเรียนในเมือง นอกจากนี้ผลกระทบของโควิด -19 ส่งผลให้มีนักเรียนยากจนจำนวน 1.7 ล้านคน โดยมีนักเรียนยากจนพิเศษ (รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนยากจนพิเศษในปีที่ผ่านมาประมาณ 1,337 บาท /คน/เดือน) 1 ล้านคน ซึ่งสูงกว่าภาคเรียนที่ 2/2562 มากกว่า 2.4 แสนคน และมี 3 แสนคนที่เสี่ยงหลุดออกนอกระบบการศึกษา และเพราะความยากจนทำให้ช่องว่างการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเด็กยากจนห่างกับคนรายได้ปานกลางถึง 20 เท่า หรือในเด็กยากจนค่าเฉลี่ยที่มีโอกาสศึกษาต่อระดับชั้นอุดมศึกษา มีเพียงร้อยละ 5 ต่อรุ่นเท่านั้น

2) จำนวนนักเรียนที่มีความพิการ ซึ่งนักเรียนพิการในปี 2563 จำนวน 405,635 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 มากกว่าห้าหมื่นคน ส่วนใหญ่เป็นความพิการที่เกิดจากปัญหาหรือความบกพร่องในการเรียนรู้ และเด็กพิการร้อยละ 75 เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนนักเรียนพิการ จำแนกตามระดับการศึกษา และประเภทความพิการ

หน่วยนับ / คน

ประเภทความด้อยโอกาส	2562					2563				
	รวม	ก่อนประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	รวม	ก่อนประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
รวม	349,272	3,595	273,981	65,675	6,021	405,635	2,937	309,856	83,618	9,224
บกพร่องทางการมองเห็น	1,833	93	1,292	327	121	1,991	59	1,211	444	277
บกพร่องทางการได้ยิน	22	3	6	8	5	24	4	8	7	5
บกพร่องทางสติปัญญา	26,483	751	17,540	6,681	1,511	26,161	668	16,731	6,916	1,846
บกพร่องทางร่างกาย/สุขภาพ	6,900	539	4,922	1,166	273	6,684	406	4,208	1,440	630
ปัญหาทางการเรียนรู้	286,083	419	229,953	53,225	2,486	340,808	365	265,956	69,930	4,557
บกพร่องทางการพูด/ภาษา	2,524	207	2,109	175	33	2,610	153	2,146	266	45
บุคคลออทิสติก	6,619	620	4,767	1,004	228	7,675	556	5,342	1,246	531
ปัญหาทางพฤติกรรม/อารมณ์	6,191	201	4,606	1,017	367	6,362	129	4,838	1,081	314
พิการซ้อน	8,539	448	6,829	1,075	187	9,419	353	7,461	1,366	239

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายงานใน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564)

2.1.8.3 คุณภาพการศึกษา (Quality) โดยภาพรวมประเทศไทยสามารถจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกช่วงวัยทุกกลุ่มเป้าหมายได้ในระดับที่น่าพึงพอใจ แต่ในด้านคุณภาพการศึกษาของไทยกลับเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายสนใจและแสดงความกังวลมาโดยตลอด เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาผลการจัดการศึกษาทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับชาติและระดับนานาชาติ ยังอยู่ระดับต่ำและรั้งท้ายเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล จึงจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐและทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเร็ว ซึ่งมีผลการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพพระระดับการศึกษาและกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ดังนี้

1) อัตราการอ่านของคนไทย ผลสำรวจการอ่านของประชากรประจำปี 2561 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ได้สำรวจกลุ่มตัวอย่าง 55,920 คนทั่วประเทศ พบว่า คนไทยอายุ 6 ปี ขึ้นไป มีอัตราการอ่านร้อยละ 78.8 หรือกว่า 49.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 77.7 ในการสำรวจในปี 2558 และ พบว่าคนไทยใช้เวลาในการอ่านเฉลี่ย 80 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากการสำรวจครั้งที่ผ่านมาซึ่งอยู่ที่ 66 นาทีต่อวัน จังหวัดที่มีการอ่านมากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 92.9) โดยสื่อที่นิยมอ่านมากที่สุดยังคงเป็นในรูปแบบของหนังสือเล่ม รองลงมาคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีสัดส่วนการอ่านใกล้เคียงกับหนังสือรูปเล่ม สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการอ่านคนไทยในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคเทคโนโลยีดิจิทัลและมีสื่อหลากหลายให้เลือก ทั้งสื่อออนไลน์ เว็บไซต์ อีบุ๊ก แอปพลิเคชัน ซีดีและอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการที่คนไทยที่ไม่อ่านหนังสืออีกร้อยละ 21.2 ยังถือเป็นอีกหนึ่งโจทย์สำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่ง ดำเนินการพัฒนา มีข้อมูลดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 พฤติกรรมการอ่านของคนไทย
ที่มา: กรุงเทพธุรกิจ (2562)

2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนคุณภาพของการจัดการศึกษาส่วนหนึ่งสามารถพิจารณาได้จากคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาอยู่ในระดับที่น่ากังวล เนื่องจากค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละวิชาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะในวิชาที่สัมพันธ์กับสมรรถนะ ด้านการคิดวิเคราะห์ เช่น คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ หรือในสมรรถนะการสื่อสาร เช่น ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นความสามารถที่สำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลทดสอบทางการศึกษาจำแนกตามรายวิชาและระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2559–2563

หน่วย : ร้อยละ

ระดับชั้น	วิชา	ปีการศึกษา				
		2559	2560	2561	2562	2563
ประถมศึกษาปีที่ 6	คะแนนเฉลี่ยรวม	43.19	39.79	43.14	37.99	42.13
	ภาษาไทย	52.98	46.58	55.90	49.07	56.20
	ภาษาอังกฤษ	34.59	36.34	39.24	34.42	43.55
	คณิตศาสตร์	40.47	37.12	37.50	32.00	20.00
	วิทยาศาสตร์	41.22	39.12	39.93	35.55	38.78
มัธยมศึกษาปีที่ 3	คะแนนเฉลี่ยรวม	38.29	34.33	37.50	36.30	36.03
	ภาษาไทย	46.36	48.29	54.42	55.14	54.29
	ภาษาอังกฤษ	31.80	30.45	29.45	33.25	34.38
	คณิตศาสตร์	29.31	26.30	30.04	26.73	25.46
	วิทยาศาสตร์	34.99	32.28	36.10	30.07	29.89
มัธยมศึกษาปีที่ 6	คะแนนเฉลี่ยรวม	34.48	33.23	35.02	32.34	33.78
	ภาษาไทย	52.29	49.25	47.31	42.21	44.36
	ภาษาอังกฤษ	27.76	28.31	31.41	29.20	29.94
	คณิตศาสตร์	24.88	24.53	30.72	25.41	26.04
	วิทยาศาสตร์	31.62	29.37	30.51	29.20	32.68
	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	35.89	34.10	35.16	35.70	35.93

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2564)

3) ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยวัยแรงงาน (กลุ่มอายุ 15 – 59 ปี) ซึ่งจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉลี่ย 0.1 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2558 จนถึง พ.ศ. 2563 ซึ่งใน พ.ศ. 2563 มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 9.86 ปี หรือมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชากรไทยกลุ่มอายุ 15 - 39 ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการสามารถพัฒนาส่งเสริมเพื่อยกระดับการพัฒนาให้มีความรู้ที่สามารถต่อยอดวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อสร้างโอกาสให้เพิ่มพูนความรู้ และเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการงาน โดยในปี 2563 มีปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 10.97 ปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 0.07 ปี และกลุ่มอายุ 40-59 ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการพัฒนาให้ความรู้ที่ไม่เน้น การเพิ่มวุฒิการศึกษาแต่เป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านอื่น ๆ เช่น การให้ความรู้ในการอบรมทักษะอาชีพ โดยในปี 2563 มีปีการศึกษาเฉลี่ย เท่ากับ 8.59 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 0.16 ปี

นอกจากนี้เมื่อจำแนกจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยวัยแรงงานตามภูมิภาค ในปี 2563 โดยเฉลี่ยแต่ละภาคมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือมีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกภูมิภาค ซึ่งกรุงเทพมหานครมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยสูงที่สุด 11.76 ปี รองลงมาเป็นภาคกลาง 10.08 ปี ภาคใต้ 9.63 ปี ภาคเหนือ 9.18 ปี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9.02 ปี

4) ระดับการศึกษาของประชากรไทยวัยแรงงาน ประชากรไทยวัยแรงงานส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา กล่าวคือ ในปี 2561 ประชากรไทยมีการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็น ร้อยละ 32.79 และในปี 2563 ลดลงเหลือเท่ากับร้อยละ 30.21 ส่วนประชากรไทยวัยแรงงานที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปี 2561 มีร้อยละ 20.04 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.48 ในปี 2563 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2561 มีร้อยละ 21.21 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 22.16 ในปี 2563 และระดับอุดมศึกษาในปี 2561 มีร้อยละ 22.68 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 24.23 ในปี 2563

2.1 สภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

การพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้คนชัยภูมิทุกช่วงวัยมีคุณภาพ เป็นคนดี มีปัญญาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีวัฒนธรรมการใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพ บริบทแวดล้อมบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจากการศึกษาจำนวนประชากร ของจังหวัดชัยภูมิ ปี พ.ศ. 2564 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ, 2564) พบว่า จังหวัดชัยภูมิมี ประชากรทั้งหมด 1,124,924 คน แบ่งเป็นช่วงวัย ดังนี้

1) ผู้เรียนอยู่ในวัยเด็ก ประกอบด้วยผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา(อายุ 2-6 ปี) ระดับ ประถมศึกษา (อายุ 7-12 ปี) และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 13 – 15 ปี) รวมประชากรที่เป็น ผู้เรียนในวัยเด็ก (อายุ 2 – 15 ปี) จำนวน 174,034 คน คิดเป็นร้อยละ 15.47 ของประชากรทั้งหมด (ปี พ.ศ. 2563 คิดเป็นร้อยละ 16.03)

2) ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) จำนวน 733,143 คน คิดเป็นร้อยละ 65.17

3) วัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 212,806 คน คิดเป็นร้อยละ 18.92 ของประชากร ทั้งหมด (ปี พ.ศ.2563 คิดเป็นร้อยละ 17.19)

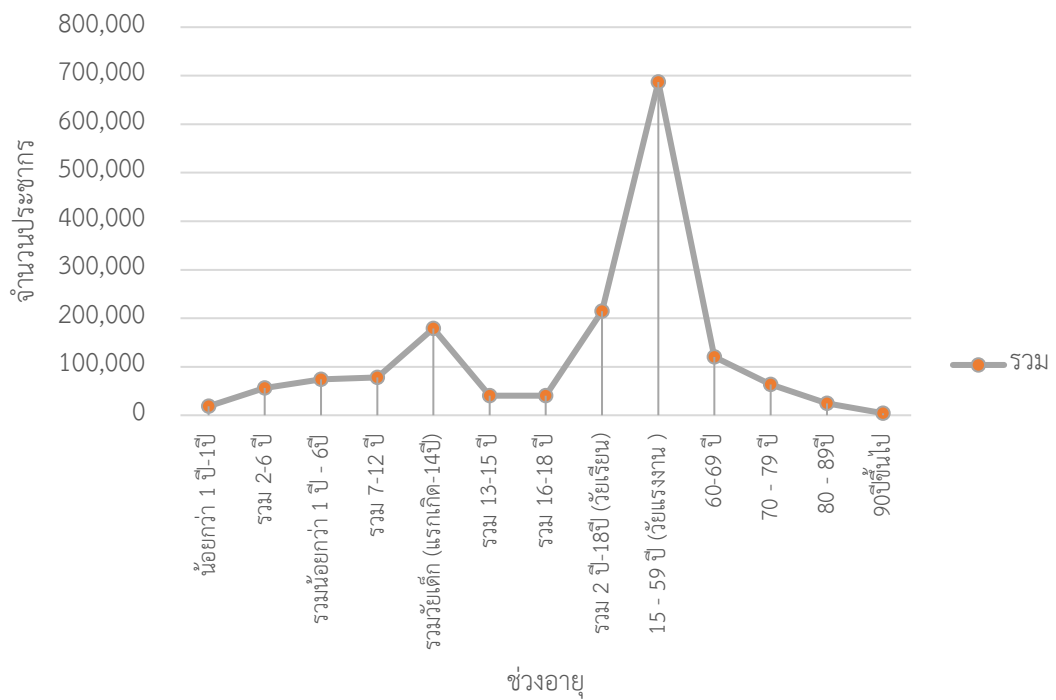
ซึ่งในปีการศึกษา 2564 จังหวัดชัยภูมิ มีนักเรียนจำนวน 148,753 คน ประกอบด้วย เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 14,819 คน นักศึกษา จำนวน 15,740 คน นักศึกษา กศน. จำนวน 30,532 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป 4,635 คน จำนวนทั้งสิ้นรวม 214,479 คน ดังตาราง 14

ตาราง 14 จำนวนประชากรแต่ละช่วงวัย และจำนวนนักเรียนในระบบการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ

อายุ	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละของประชากร	ระดับการศึกษา	รวมจำนวนผู้เรียน
น้อยกว่า 1 ปี-1ปี	9,457	8,946	18,403	1.71		
2 ปี	5,278	5,085	10,363	0.96	ก่อนประถมศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	14,819
3 ปี	5,623	5,305	10,928	1.01	ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 - 3)	22,793
4 ปี	5,670	5,364	11,034	1.02		
5 ปี	5,881	5,563	11,444	1.06		
6 ปี	6,230	5,915	12,145	1.13		
รวม 2-6 ปี	28,682	27,232	55,914	5.18	รวมก่อนประถม	37,612
7 ปี	6,365	6,092	12,457	1.15	ประถมศึกษา (ป.1-6)	71,029
8 ปี	6,905	6,487	13,392	1.24		
9 ปี	6,715	6,387	13,102	1.21		
10 ปี	6,535	6,184	12,719	1.18		
11 ปี	6,856	6,447	13,303	1.23		
12 ปี	6,718	6,289	13,007	1.21		
รวม 7-12 ปี	40,094	37,886	77,980	7.23	รวมประถมศึกษา	71,029
13 ปี	6,947	6,540	13,487	1.25	ม.ต้น (ม.1-3)	34,484
14 ปี	6,854	6,337	13,191	1.22		
15 ปี	6,910	6,552	13,462	1.25		
รวมวัยเด็ก (แรกเกิด-14ปี)	92,034	86,941	178,975	16.59		
รวม 13-15 ปี	20,711	19,429	40,140	3.72	รวม ม.ต้น	34,484
16 ปี	7,042	6,590	13,632	1.26	ม.ปลาย	19,412
17 ปี	6,882	6,440	13,322	1.23	ปวช.	11,611
18 ปี	6,847	6,448	13,295	1.23	รวม ม.ปลาย+ปวช.	31,023
รวม 2 ปี-18 ปี (วัยเรียน)	110,258	104,025	214,283	19.86	รวมทั้งหมด (วัยเรียน)	174,148
อายุ 15 ปีขึ้นไป	ประชากรที่ศึกษาใน วิทยาลัยอาชีวศึกษา, ม.ราชภัฏชัยภูมิ และม.กีฬาชัยภูมิ				ปวส.	3,920
					ปริญญาตรี	3,995
	ประชากรในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ก.ศ.น)				ประถมศึกษา	1,604
					มัธยมศึกษาตอนต้น	11,219
					มัธยมศึกษาตอนปลาย	17,665
					รวม ก.ศ.น.	30,488
15-59 ปี (วัยแรงงาน)	343,227	343,863	687,090	63.69		
60-69 ปี	56,595	63,391	119,986	11.12	วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวน 212,806 คน คิดเป็นร้อยละ 18.92 ของประชากรทั้งหมด (ปี 2563 จำนวน 195,784 คนคิดเป็นร้อยละ 17.19 ของประชากรทั้งหมด)	
70 - 79 ปี	28,718	35,027	63,745	5.91		
80 - 89ปี	10,160	14,700	24,860	2.30		
90ปีขึ้นไป	1,620	2,595	4,215	0.39		
รวมจำนวนประชากร	532,354	546,517	1,078,871	100.00		

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ, 2564.

จากตาราง 14 พบว่า จำนวนประชากรที่อยู่ในช่วงวัยต่างๆ ได้แก่ วัยเด็ก (แรกเกิด-14 ปี) คิดเป็นร้อยละ 16.59 ของประชากรทั้งหมด วัยเรียน (2 -18 ปี) คิดเป็นร้อยละ 19.86 ของประชากรทั้งหมด วัยแรงงาน (15 – 59 ปี) คิดเป็นร้อยละ 63.69 ของประชากรทั้งหมด และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 18.92 ของประชากรทั้งหมด แนวโน้มเกี่ยวกับสัดส่วนประชากรของช่วงวัยเด็กจะเห็นว่าอัตราการเกิดน้อยเมื่อเทียบกับวัยผู้สูงอายุ และในอนาคตช่วงวัยผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 3 สัดส่วนประชากรในแต่ละช่วงวัย

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ, 2564

การนำเสนอดัชนีทางการศึกษาในระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ และแผนภาพเปรียบเทียบรวมถึงข้อมูลในระดับจังหวัดชัยภูมิ นำไปใช้ประโยชน์โดยขอให้นำเสนอผลการจัดการศึกษา รายนาม 4 ด้าน รวม 8 ดัชนี คือ

1. ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ดำเนินการ 4 ดัชนี คือ
 - ดัชนีที่ 1 สัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 3-5 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี
 - ดัชนีที่ 2 ประชากรอายุ 6-11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาเทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 6-11 ปี
 - ดัชนีที่ 3 ประชากรอายุ 12-14 ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 12-14 ปี
 - ดัชนีที่ 4 สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญศึกษา+อาชีวศึกษา) อายุ 15-17 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี
2. ด้านคุณภาพทางการศึกษา (Quality) ดำเนินการ 1 ดัชนี คือ
 - ดัชนีที่ 5 ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป
3. ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ดำเนินการ 2 ดัชนี คือ
 - ดัชนีที่ 6 อัตราการออกกลางคันของนักเรียน
 - ดัชนีที่ 7 สัดส่วนนักเรียนต่อครู
4. ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ดำเนินการ 1 ดัชนี คือ
 - ดัชนีที่ 8 สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อผู้เรียนสามัญศึกษา

การวิเคราะห์และอภิปรายข้อมูลรายดัชนีเป็นดังนี้

ตารางที่ 15 การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทุกสังกัด แยกตามกลุ่มอายุ

การเข้ารับการศึกษาตามกลุ่มอายุ	ผู้เรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (คน)	ผู้เรียนสังกัดอื่น (คน)	ผู้เรียนรวมทุกสังกัด (คน)	จำนวนประชากร (คน)	ร้อยละ
อายุ 3-5 ปี	21,051	9,725	30,776	33,406	92.13
อายุ 6-11 ปี	68,561	2,564	71,125	77,118	92.23
อายุ 12-14 ปี	27,794	7,148	34,942	39,685	88.05
อายุ 15-17 ปี	26,400	4,626	31,026	40,416	76.76
รวม	143,806	24,063	170,869	190,625	89.64

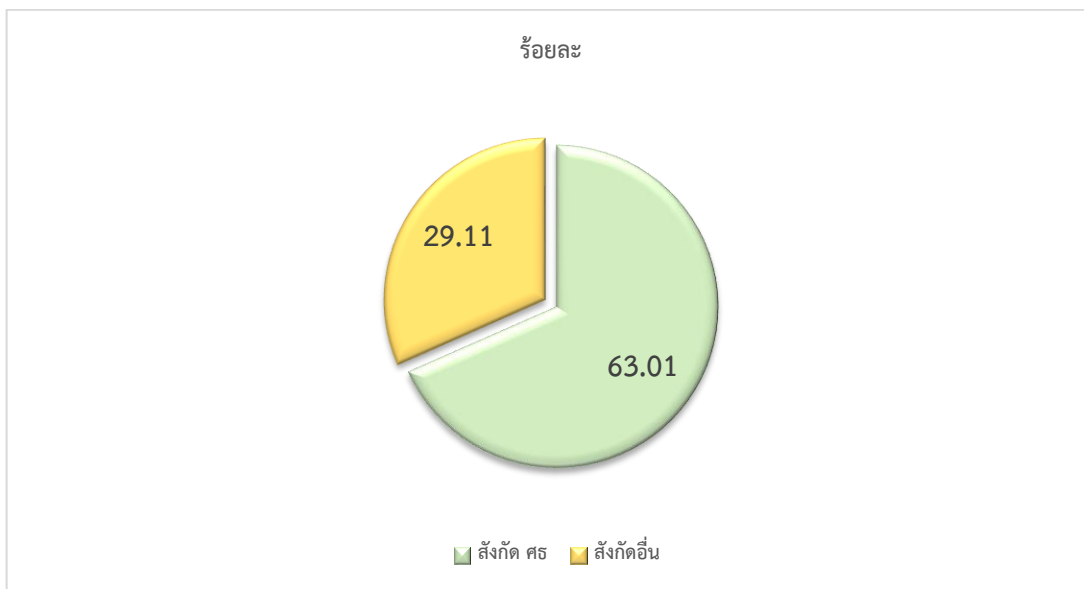
ที่มา ข้อมูลผู้เรียนจากเอกสารข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

ข้อมูลประชากรจากระบบสถิติทางทะเบียน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ณ เดือนธันวาคม 2563

1. ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ดำเนินการ 4 ดัชนี คือ

ดัชนีที่ 1 สัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 3-5 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี

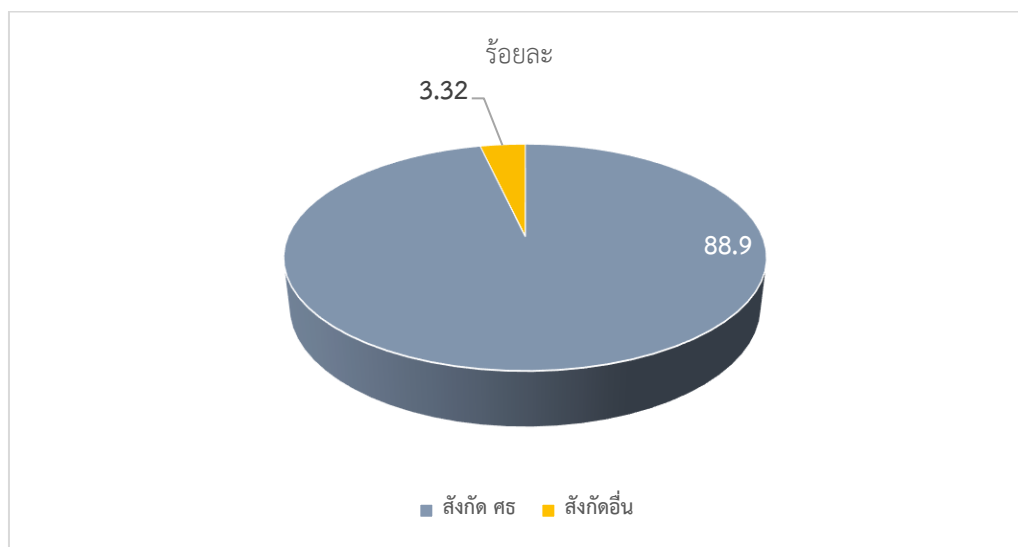
จากตาราง 15 ภาพรวมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาสัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 3-5 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี รวมทุกสังกัด จำนวน 30,776 คน ต่อประชากร 33,406 คน คิดเป็นร้อยละ 92.13

แผนภาพที่ 4 สัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 3-5 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี

จากแผนภาพ 4 เมื่อพิจารณาการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาสัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 3-5 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี พบว่า ผู้เรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 63.01 และผู้เรียนนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ 29.11

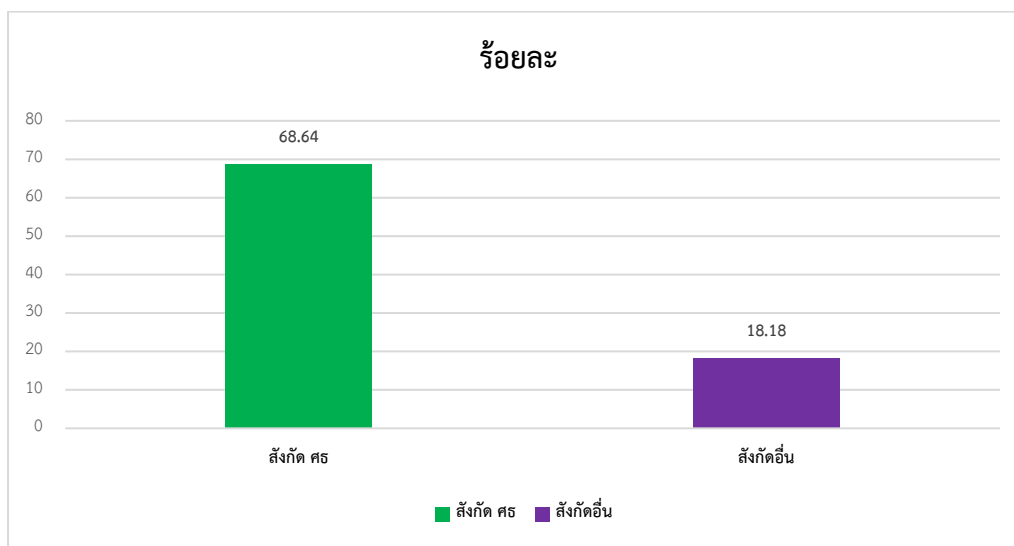
ดัชนีที่ 2 ประชากรอายุ 6-11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาเทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 6-11 ปี จากตาราง 62 ภาพรวมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาสัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 6-11 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 6-11 ปีรวมทุกสังกัด จำนวน 71,125 คน ต่อประชากร 77,118 คน คิดเป็นร้อยละ 92.23

แผนภาพที่ 5 ร้อยละของประชากรอายุ 6-11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาเทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 6-11 ปี ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดอื่นในจังหวัดชัยภูมิ

จากแผนภาพ 5 เมื่อพิจารณาการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของประชากรอายุ 6-11 ปีได้เข้าเรียน ระดับประถมศึกษา เทียบกับประชากรอายุ 6-11 ปี พบว่า ผู้เรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 88.90 ผู้เรียนสังกัดอื่นๆ เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 3.32

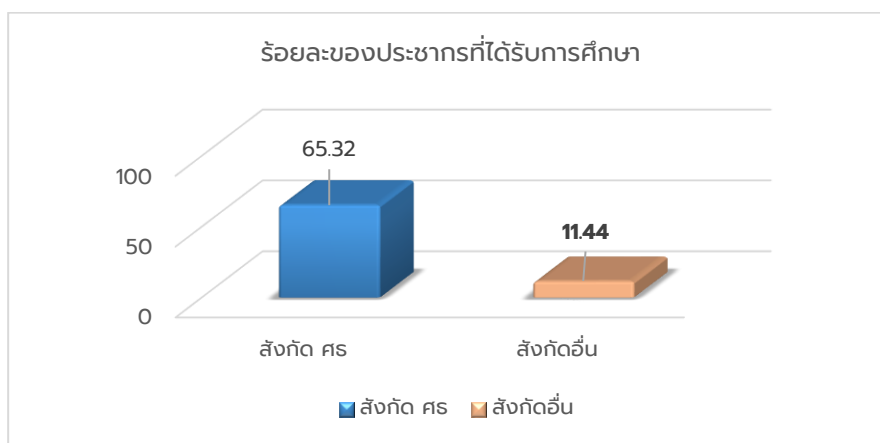
ดัชนีที่ 3 ประชากรอายุ 12-14 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาเทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 12-14 ปี จากตาราง 1 ภาพรวมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาสัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 12-14 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 12-14 ปีรวมทุกสังกัด จำนวน 34,942 คน ต่อประชากร 39,685 คน คิดเป็นร้อยละ 88.05

แผนภาพที่ 6 ร้อยละของประชากรอายุ 12-14 ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเทียบกับประชากร อายุ 12-14 ปีในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดอื่น

จากแผนภาพ 6 พิจารณาการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของประชากรอายุ 12-14 ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเทียบกับประชากรอายุ 12-14 ปี พบว่า ผู้เรียน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 70.04 ผู้เรียนสังกัดอื่น ร้อยละ 18.01

ดัชนีที่ 4 สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญศึกษา+อาชีวศึกษา) อายุ 15-17 ปี ต่อประชากร กลุ่มอายุ 15-17 ปี จากตาราง 1 ภาพรวมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา สัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา 15-17 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี รวมทุกสังกัด จำนวน 31,026 คน ต่อประชากร 40,416 คน คิดเป็นร้อยละ 76.76

แผนภาพที่ 7 สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญศึกษา+อาชีวศึกษา) ต่อประชากร กลุ่มอายุ 15-17 ปี ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและสังกัดอื่น

จากแผนภาพ 7 พิจารณาการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาสัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญศึกษา+อาชีวศึกษา) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี พบว่า ผู้เรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 65.32 ผู้เรียนสังกัดอื่น เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ร้อยละ 11.44

จากตาราง 15 ภาพรวมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทุกสังกัดจำนวน 170,869 คน ต่อประชากร 190,625 คน คิดเป็นร้อยละ 89.64 แยกเป็นรายอายุ ดังนี้ ประชากรอายุ 6-11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาเทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 6-11 ปี รวมทุกสังกัด จำนวน 71,125 คน ต่อประชากร 77,118 คน คิดเป็นร้อยละ 92.23 เป็นกลุ่มอายุที่เข้าถึงโอกาสทางการศึกษามากที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ และผู้ปกครองประสงค์ที่จะให้บุตรหลานได้รับการศึกษาเบื้องต้น ประชากรอายุ 12-14 ปี ได้เข้าเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เทียบกับประชากรกลุ่มอายุ 12-14 ปี รวมทุกสังกัด จำนวน 34,942 คน ต่อประชากร 39,685 คน คิดเป็นร้อยละ 88.05 สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (สามัญศึกษา+อาชีวศึกษา) 15-17 ปี ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปีรวมทุกสังกัดจำนวน 31,026 คน ต่อประชากร 40,416 คน คิดเป็นร้อยละ 76.76 เป็นกลุ่ม อายุที่เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาน้อยที่สุด สาเหตุอาจจะเป็นเพราะว่า ผู้เรียนบางส่วนออกจากระบบการเรียนเพื่อไป ประกอบอาชีพ และมีบางส่วนที่ประกอบอาชีพและเข้ารับการศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ด้านคุณภาพทางการศึกษา (Quality) ดำเนินการ 1 ดัชนี คือ

ดัชนีที่ 5 ร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป O-NET (Ordinary National Education Test) ปีการศึกษา 2563

ตารางที่ 16 ตารางแสดงร้อยละของนักเรียนที่มีคะแนน O-Net ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป แยกตามรายวิชา

ที่	ระดับการศึกษา	รายวิชาที่ผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป					จำนวนนักเรียน สอบทั้งหมด (คน)
		คณิตศาสตร์ (คน)	วิทยาศาสตร์ (คน)	ภาษาอังกฤษ (คน)	ภาษาไทย (คน)	สังคมศึกษา (คน)	
1.	ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัด ศธ.	558	1,224	1,646	5,171	-	8,061
2.	มัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัด ศธ.	256	141	509	3,404	-	5,947
3.	มัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัด ศธ.	191	272	127	1,222	102	4,446
4.	ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดอื่น	10	18	34	92	-	1,062
5.	มัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดอื่น	9	7	44	731	-	1,647
6.	มัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดอื่น	13	15	8	196	8	1,408

ที่มา สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สทศ.

3. ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ดำเนินการ 2 ดัชนี คือ

ดัชนีที่ 6 อัตราการออกกลางคันของนักเรียน (สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

ตารางที่ 17 ตารางแสดงอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ปีการศึกษา 2562-2563

ปีการศึกษา	รวม	ระดับการศึกษา											
		ประถมศึกษา						มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
		ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6
2562	70	0	0	0	0	0	0	12	6	4	20	24	4
2563	18	0	0	0	0	0	2	3	9	4	0	0	0

ที่มา ข้อมูล ระบบ DMC สพฐ. ปีการศึกษา 2563-2564 ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2564

ดัชนีที่ 7 สัดส่วนนักเรียนต่อครู (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

ตารางที่ 18 ตารางแสดงสัดส่วนนักเรียนต่อครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562-2563

ปีการศึกษา	ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา	หมายเหตุ
2562	10.36 : 1	20.93 : 1	
2563	12.34 : 1	28.88 : 1	

ที่มา ข้อมูล นักเรียนและครู จากระบบ DMC สพฐ. ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562 และ 25 กรกฎาคม 2563

4. ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ดำเนินการ 1 ดัชนี คือ ดัชนีที่ 8 สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อผู้เรียนสามัญศึกษา

ตารางที่ 19 ตารางแสดงสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อผู้เรียนสายสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2563-2564

ปีการศึกษา	ผู้เรียนอาชีวศึกษา (คน)	ผู้เรียนสามัญศึกษา (คน)	สัดส่วน
2563	10,729	18,852	36.26 : 63.73
2564	11,611	19,412	37.42 : 62.57

ที่มา : ข้อมูล นักเรียนสายสามัญ จากสังกัด สพฐ. สนง.พระพุทธศาสนา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และ ข้อมูล นักศึกษาสายอาชีวศึกษา จากสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานศึกษารัฐบาล และ เอกชน ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2563 และ 25 มิถุนายน 2564

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา โดยเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา เกิดการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างกันได้อย่างราบรื่นมีความสุข การจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อสร้างและพัฒนาคนให้เข้าสู่สังคมในอนาคตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อและวัฒนธรรมได้ โดยคำนึงถึงความเป็นไทยที่มีมรดกทางวัฒนธรรมทั้งด้านภาษา มารยาท คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงาม และที่สำคัญคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของคน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความเป็นพลวัตและซับซ้อนหลายมิติ ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเพื่อนำสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้านและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) และการพัฒนาการศึกษาระดับชาติ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีแนวทางในการพัฒนาคนชัยภูมิให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีสมรรถนะและทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รู้เท่าทันและปรับตัวในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ของประเทศ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้จังหวัดชัยภูมิเป็นเมืองแห่งความสุขต่อไป

2.3 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SWOT ANALYSIS) ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจังหวัดชัยภูมิทั้งภายใน และภายนอกองค์กร โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อค้นหาปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) และ และปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) และ จุดอ่อน (Weaknesses) ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำไปกำหนดเป้าหมายทาง ยุทธศาสตร์ต่อไป

2.3.1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกองค์กร

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้านต่างๆที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร จะวิเคราะห์โดยใช้ PESTEL Analysis ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และนำไปสู่การสร้างกลยุทธ์ขององค์กร โดยแบ่งมิติในการวิเคราะห์ออกเป็น มิติด้านการเมือง (Political) มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic) มิติด้านสังคม (Social) มิติด้านเทคโนโลยี (Technology) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) และมิติด้านกฎหมาย (Legal) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคด้านการจัดการศึกษา

ปัจจัย	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
ปัจจัยด้าน การเมือง (Political)	O1 รัฐบาลกำหนดโครงสร้างการบริหาร จัดการการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท พื้นที่ชัดเจน	T1 การเปลี่ยนแปลงผู้นำด้านการศึกษา บ่อย
	O2 มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ผู้เรียนที่ชัดเจน	T2 มีความขัดแย้งทางโครงสร้างหน่วยงาน รับผิดชอบการศึกษาในส่วนภูมิภาค ของกระทรวงศึกษาธิการ
	O3 นโยบายด้านการศึกษาและนำสู่การ ปฏิบัติชัดเจนในแต่ละปีการศึกษา	T3 หน่วยงานที่จัดการศึกษาไม่มีการ วิเคราะห์เป้าหมายและทิศทางการ ศึกษาาร่วมกันของหน่วยงานที่ทำ หน้าที่จัดการศึกษาต่างสังกัด
		T4 การแพร่ระบาดของโรคโควิด – 19 ทำให้ต้องมีมาตรการอย่างเข้มงวดเพื่อ ควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาด รวมถึงวิธีจัดการเรียนการสอน/อบรม

ปัจจัย	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic)	<p>O4 รัฐมีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา</p> <p>O5 รัฐจัดงบประมาณส่งเสริมการศึกษา/ อบรม เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ</p> <p>O6 มีการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19</p> <p>O7 รัฐจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาของประเทศสูง</p> <p>O8 รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>	<p>T5 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่ำ</p> <p>T6 ขาดความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาและตลาดแรงงาน</p> <p>T7 ไม่มีระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคนของประเทศเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนากำลังแรงงาน</p> <p>T8 ขาดการเตรียมความพร้อมด้านสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นของงานแต่ละอาชีพ</p> <p>T9 จำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานเพิ่มสูงขึ้น</p> <p>T10 มีการตัด/ลด งบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19</p> <p>T11 มีการงดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน / การอบรม ในช่วงโรคโควิดระบาด</p>
ปัจจัยด้านสังคม (Social)	<p>O9 ประเทศไทยมีมรดกทางวัฒนธรรมทั้งด้านภาษา มารยาท คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงามในแต่ละพื้นที่</p> <p>O10 ประเทศไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีเปิดกว้างและความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อและวัฒนธรรม</p> <p>O11 สังคมไทยเป็นสังคมที่คนในสังคมมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน และมีความเป็นกัลยาณมิตร</p>	<p>T12 มีปัญหาทางด้านครอบครัว ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจ ฐานะความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน มีความเหลื่อมล้ำในสังคมเพิ่มสูงขึ้น</p> <p>T13 คนไทยมีทักษะด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้ลดลง และขาดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21</p> <p>T14 สังคมมีความแตกแยกทางความคิดของคนระหว่างกลุ่มวัย</p> <p>T15 คนไทยมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีดิจิทัลในเกณฑ์ต่ำ</p> <p>T16 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ</p> <p>T17 จำนวนงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงมีน้อย และนำมาใช้ไม่ค่อยได้</p>

ปัจจัย	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
		<p>T18 ขาดการส่งเสริมและพัฒนาภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมให้เป็นหุ้นส่วนการศึกษา อย่างยั่งยืน</p> <p>T19 สังคมมีภัยคุกคาม เช่น ภัยจากยาเสพติด ความรุนแรงทางสังคม การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน การค้ามนุษย์ อาชญากรรมไซเบอร์ โรคติดต่อ และภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น เพิ่มขึ้น</p> <p>T20 การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19</p>
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological)	<p>O12 เทคโนโลยีช่วยขยายโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียน</p> <p>O13 นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้จัดทำสื่อการเรียนการสอน และสร้างแหล่งเรียนรู้หลากหลาย</p> <p>O14 การออกแบบการเรียนรู้มีความสะดวก สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา</p> <p>O15 มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น</p>	<p>T21 ขาดการมีส่วนร่วมและสื่อสารการเข้าถึงข้อมูล Big Data หน่วยงานกลางด้านข้อมูลการศึกษา</p> <p>T22 ครูและผู้ปกครองบางส่วนยังไม่พร้อมที่จะปรับตัวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบ On Air, Online, On Demand และ On Hand</p>
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environmental)	<p>O16 ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติมาก</p> <p>O17 ประเทศไทยมีมีสภาพทางภูมิศาสตร์แตกต่างกัน ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม</p>	<p>T23 สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดความสมดุลของระบบนิเวศ</p> <p>T24 มีภัยธรรมชาติเกิดขึ้นเป็นประจำ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง</p> <p>T25 ขาดการปลูกฝังการใช้ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p>
ปัจจัยด้านกฎหมาย (Legal)	<p>O18 มีรัฐธรรมนูญกำหนดหมวดสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาชัดเจน</p> <p>O19 กฎหมายส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเข้ารับบริการการศึกษาของประชาชน</p> <p>O20 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดการพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน</p>	<p>T26 กฎหมายการศึกษาหลายฉบับยังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง</p> <p>T27 การบังคับใช้กฎหมายบางฉบับไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ</p>

1) ปัจจัยด้านการเมือง (Political)

- รัฐบาลกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการคุณภาพ และกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานแต่ละหน่วยงานชัดเจน

- มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้องเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและพลเมืองที่ดีของโลก มีคุณธรรม จริยธรรม มินติธรรม มีอัตลักษณ์ มีจิตสาธารณะและจิตอาสา รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศชาติและโลก มีความซื่อสัตย์ สุจริตมัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย และรักษาศีลธรรมตามหลักธรรมของศาสนา

- นโยบายด้านการศึกษาชัดเจนในแต่ละปีการศึกษา แต่ไม่ต่อเนื่องและไม่ยั่งยืน ซึ่งเป็นผลจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำด้านการศึกษาบ่อย ขาดการเชื่อมโยงนโยบายเดิมและนโยบายที่คิดขึ้นใหม่ ผู้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายขาดความมั่นใจเพราะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย

- หน่วยงานที่จัดการศึกษาไม่มีการวิเคราะห์เป้าหมายและทิศทางการศึกษาร่วมกันของหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาต่างสังกัด ทำให้การจัดการศึกษาในระดับประเทศยังขาดความเป็นเอกภาพ เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างคิด

- การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ทำให้ต้องมีมาตรการอย่างเข้มงวดเพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาด ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการดำเนินชีวิตของผู้เรียน

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factor)

- รัฐจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาของประเทศสูง แต่สัดส่วนด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาค่า ส่วนใหญ่เป็นงบประจำที่เป็นเงินเดือน ค่าจ้าง

- รัฐมีการจัดสรรงบประมาณจำนวนมากในการจัดทำโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจในลักษณะส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงาน สร้างอาชีพเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัว โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19

- ขาดความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาและตลาดแรงงาน และยังไม่มีระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคนของประเทศเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนากำลังแรงงาน

- ขาดการเตรียมความพร้อมด้านสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นของงานแต่ละอาชีพ รวมทั้งระบบการศึกษาไม่สอนให้เป็นนักคิด หรือการสร้างนวัตกรรม

- จำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานใด ๆ เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และไม่ได้รับการพัฒนา

- มีการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 รวมถึงสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินชีวิตวิถี New normal
- มีการตัด/ลด งบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19
- มีการงดการจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น การเรียนการสอน การอบรม การจัดค่าย เป็นต้น

3) ปัจจัยด้านสังคม (Social : S)

- ประเทศไทยมีมรดกทางวัฒนธรรมทั้งด้านภาษา มารยาท คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงามในแต่ละพื้นที่
- คนในสังคมต้องเรียนรู้ในการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อและวัฒนธรรม
- สังคมมีความแตกแยกทางความคิดของคนระหว่างกลุ่มวัย โดยเฉพาะขัดแย้งเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมทำให้ครอบครัวเล็กลง และมีปัญหาทางด้านครอบครัว รวมทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจ ฐานะความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน มีความเหลื่อมล้ำในสังคมเพิ่มสูงขึ้น
- คนไทยมีทักษะด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้ลดลง การศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ขาดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- คนไทยมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในเกณฑ์ต่ำ
- ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย
- จำนวนงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงน้อย และนำมาใช้ไม่ค่อยได้
- กลุ่มประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้การขยายสถานศึกษาในเชิงปริมาณลดความจำเป็นลงและเป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพ ความเสมอภาคและประสิทธิภาพทางการศึกษา
- ขาดการส่งเสริมและพัฒนาภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมให้เป็นหุ้นส่วนการศึกษาอย่างยั่งยืน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
- สังคมมีภัยคุกคาม เช่น ภัยจากยาเสพติด ความรุนแรงทางสังคม การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน การค้ามนุษย์ อาชญากรรมไซเบอร์ โรคติดต่อ และภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้นเพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมอย่างมาก ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ทำให้มีการปรับตัวเพื่อใช้ชีวิตวิถีใหม่แบบ New Normal

4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological : T)

- ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและความแพร่หลายของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น ช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียน อาทิ การเรียนรู้ทางไกล การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคล
- ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ช่วยลดภาระการเตรียมการจัดการเรียนการสอนของครู โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้จัดทำสื่อการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้หลากหลาย
- การออกแบบการเรียนรู้มีความสะดวก ลดเวลา สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา
- การนำเทคโนโลยีมาช่วยในระบบการบริหารจัดการการศึกษา และการจัดทำ Big Data ด้านการศึกษา
- ขาดการมีส่วนร่วม และการสื่อสารการเข้าถึงข้อมูล Big Data หน่วยงานกลางด้านข้อมูลการศึกษาของชาติยังมีหลายหน่วยที่รับผิดชอบ ขาดหน่วยงานกลางสำหรับการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่ชัดเจน
- มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่หลากหลาย ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนแบบ On Air, Online, On Demand และ On Hand

5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environmental : E)

- ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติมาก มีสภาพทางภูมิศาสตร์แตกต่างกัน ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดความสมดุลของระบบนิเวศ มีภัยธรรมชาติเกิดขึ้นเป็นประจำ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง
- ขาดการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ทรัพยากรในการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ขาดความยั่งยืน

6) ปัจจัยด้านกฎหมาย (Legal : L)

- ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กฎหมายหลักในการปกครองประเทศได้กำหนดหมวดสำคัญๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเข้ารับบริการการศึกษาของประชาชน
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดการพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมโดยกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

2.3.2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กร

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในดำเนินการโดยใช้เครื่องมือ 7S McKinsey เป็นแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ 7 ประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์กร ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการปรับปรุงการบริหารงานและกระบวนการภายในองค์กร ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโอกาสและอุปสรรคด้านการจัดการศึกษา

ปัจจัย	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
1.ยุทธศาสตร์ (Strategy)	<p>S1 การจัดการศึกษาของจังหวัดมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานอาชีพสู่สากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย</p> <p>S2 มีกิจกรรมโครงการพัฒนาคุณลักษณะและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>S3 แผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสอดคล้องกับบริบท นโยบายของรัฐและความเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม</p>	<p>W1 การเปลี่ยนแปลงผู้นำบ่อย และผู้นำแต่ละคนมีแนวคิดในการส่งเสริมจุดเน้นต่างกัน</p> <p>W2 ขาดส่งเสริมการนำยุทธศาสตร์ของจังหวัดสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง</p> <p>W3 ขาดระบบการสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์</p> <p>W4 ขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์จังหวัด</p> <p>W5 คณะกรรมการไม่ค่อยได้แสดงบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์</p>
2.โครงสร้างองค์กร (Structure)	<p>S4 มีการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานชัดเจนในการรับผิดชอบกำหนดยุทธศาสตร์ของจังหวัด</p> <p>S5 มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดและอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์ที่มีหน้าที่กำหนดและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาในจังหวัด</p>	<p>W6 หน่วยงานไม่ค่อยได้รับการยอมรับเพราะต่างสังกัด เพราะเป็นหน่วยงานที่ตั้งใหม่</p> <p>W7 ในจังหวัดชัยภูมิมีกลุ่มคนที่แสดงออกและเรียกร้องเพื่อต่อต้านการจัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด</p>
3.รูปแบบการบริหารจัดการหรือลักษณะการทำงานของผู้บริหาร (Style)	<p>S6 เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ</p> <p>S7 ทำงานบนพื้นฐานหลักการ มีความยืดหยุ่น</p> <p>S8 ส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา</p>	<p>W8 ขาดระบบการกำกับติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>W9 ขาดการประสานงานและบูรณาการการจัดการศึกษาร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ</p>

ปัจจัย	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
4.ระบบการทำงาน (System)	S9 มีระบบการเบิกจ่ายเงินที่ทันสมัย โดยระบบ GFMS ทำให้เบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ S10 นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ การศึกษาเพิ่มขึ้น	W10 ขาดระบบฐานข้อมูลศูนย์สารสนเทศ จังหวัด (Data Based) ที่เป็นเอกภาพ ส่งผลให้การใช้ทรัพยากรร่วมกันในการวางแผนขาดประสิทธิภาพ (Unity) W11 การบริหารจัดการงบประมาณยังขาดประสิทธิภาพ W12 ขาดงบประมาณพัฒนาคุณภาพตาม ยุทธศาสตร์การศึกษาในจังหวัด
5.บุคลากร (Staff)	S11 มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาบุคลากร	W13 ขาดแคลนบุคลากร W14 บุคลากรขาดทักษะด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการการศึกษา W15 บุคลากรขาดทักษะและความเชี่ยวชาญในงานที่ได้รับมอบหมาย
6.ทักษะและความเชี่ยวชาญขององค์กร (Skill)	S12 เป็นหน่วยงานที่บูรณาการผลการจัดการศึกษาได้ทุกสังกัด S13 มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน	W16 เป็นหน่วยงานตั้งใหม่ยังไม่เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง W17 ในการดำเนินการคัดเลือกผู้บริหารและครู จะต้องรอแนวปฏิบัติจาก สพฐ. โดย ศธจ. ไม่มีอำนาจตัดสินใจ
7.ค่านิยม (Shared Value)	S14 มีจิตในการให้บริการด้านการศึกษา S15 มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	W18 การกระตุ้นเกี่ยวกับค่านิยมองค์กรไม่ต่อเนื่อง W19 ไม่ค่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื่องจากบุคลากรน้อย และมีภาระงานต้องปฏิบัติตามหน้าที่

1) ยุทธศาสตร์ (Strategy)

- มียุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญการจัดการศึกษาของจังหวัดมุ่งยกระดับคุณภาพ การศึกษาและมาตรฐานอาชีพสู่สากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย มีกิจกรรมโครงการพัฒนา คุณลักษณะและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งมีแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสอดคล้องกับ บริบท นโยบายของรัฐ และความเปลี่ยนแปลงเชิงสังคม

- การเปลี่ยนแปลงผู้นำบ่อย และผู้นำแต่ละคนมีแนวคิดในการส่งเสริมจุดเน้น ต่างกัน ทำให้ขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในการนำยุทธศาสตร์ของจังหวัดสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดระบบการสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ คณะกรรมการไม่ค่อยได้แสดง บทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ และขาดงบประมาณสนับสนุนงานตามยุทธศาสตร์จังหวัด

2) โครงสร้างองค์กร (Structure)

- มีการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานชัดเจนในการรับผิดชอบ กำหนดยุทธศาสตร์ของจังหวัด มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดและอนุกรรมการบริหารยุทธศาสตร์ ที่มีหน้าที่กำหนดและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาในจังหวัด

- หน่วยงานไม่ค่อยได้รับการยอมรับเพราะต่างสังกัด เพราะเป็นหน่วยงานที่ตั้งใหม่ ในจังหวัดชัยภูมิมีกลุ่มคนที่แสดงออกและเรียกร้องเพื่อต่อต้านการจัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

3) รูปแบบการบริหารจัดการ หรือลักษณะการทำงานของผู้บริหาร (Style)

- เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพทำงาน มีความยืดหยุ่น ส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

- ขาดระบบการกำกับติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ รวมถึง การประสานงานและบูรณาการการจัดการศึกษาร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ

4) ระบบการทำงาน (System)

- มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา และระบบการเบิกจ่ายเงินที่ทันสมัยโดยระบบ GFMS ทำให้เบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

- ขาดระบบฐานข้อมูลศูนย์สารสนเทศจังหวัด (Data Based) ที่เป็นเอกภาพส่งผลให้ การใช้ทรัพยากรร่วมกันในการวางแผนขาดประสิทธิภาพ (Unity) การบริหารจัดการงบประมาณยังขาด ประสิทธิภาพ และขาดงบประมาณพัฒนาคุณภาพตามยุทธศาสตร์การศึกษาในจังหวัด

5) บุคลากร (Staff)

- มีกิจกรรม/โครงการพัฒนาบุคลากร เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

- ขาดแคลนบุคลากร ทำให้ต้องขอความร่วมมือให้บุคลากรทำงานร่วมกันในส่ว/ฝ่ายที่ไม่มี มีบุคลากร บุคลากรจึงขาดทักษะและความเชี่ยวชาญในงานที่ได้รับมอบหมายเพราะไม่มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญในงานที่ได้รับมอบหมาย และยังขาดทักษะหรือมีไม่เพียงพอด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การบริหารจัดการการศึกษา

6) ทักษะและความเชี่ยวชาญขององค์กร (Skill)

- เป็นหน่วยงานที่บูรณาการผลการจัดการศึกษาได้ทุกสังกัด โดยมีคณะกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัดโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ซึ่งถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญจะทำให้การ ดำเนินการด้านการศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

- เป็นหน่วยงานตั้งใหม่ยังไม่เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง ซึ่งต้องบูรณาการการทำงานทั้ง ด้านข้อมูลวิชาการและงานบริหารบุคคลจากหน่วยงานที่กำหนด อาทิ ในการดำเนินการคัดเลือกผู้บริหาร และครูจะต้องรออนุญาตจาก สพฐ. โดย ศรช.ไม่มีอำนาจตัดสินใจ

7) ค่านิยม (Shared Value)

- มีจิตในการให้บริการ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา รวมถึงการพัฒนาตนเองให้มีทักษะการให้บริการด้วยความเต็มใจและเต็มตามศักยภาพ
- มีการเข้าร่วมก่อนแลกเปลี่ยนเรียนรู้บ้าง แต่งานในหน้าที่ไม่ค่อยได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ต่างคนต่างทำเพราะเกรงว่างานจะไม่เสร็จทันเวลา

2.3.3 การวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

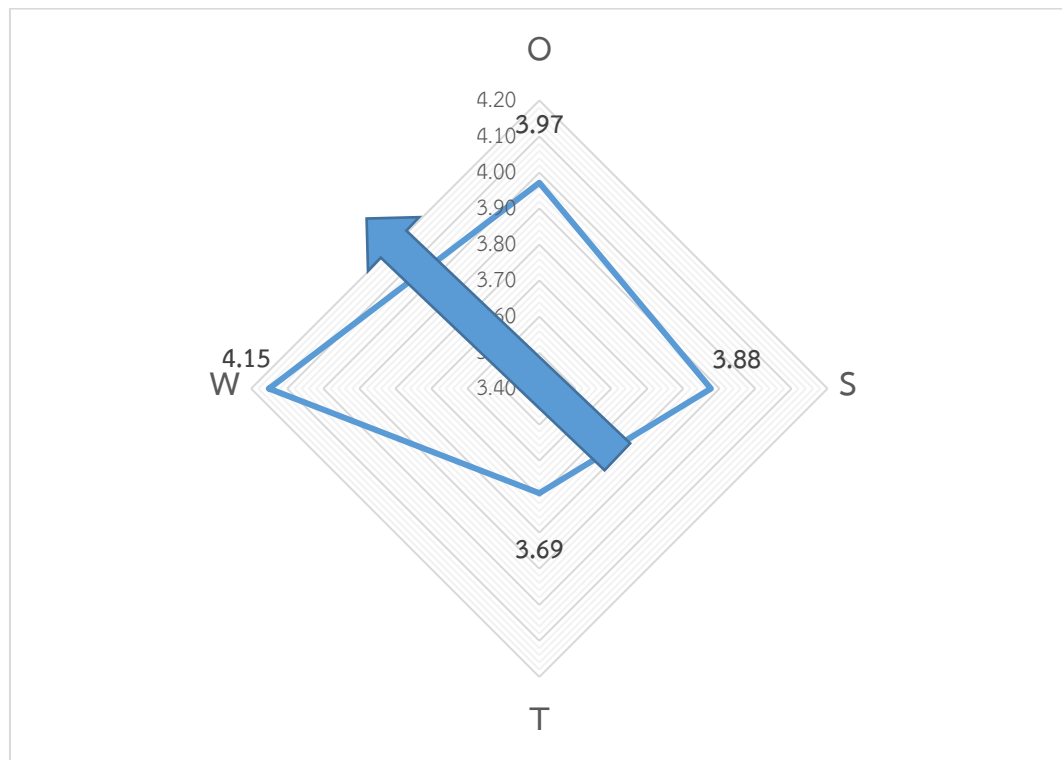
เป็นการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ SWOT Analysis โดยนำผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ผ่านการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทฤษฎี PESTEL และปัจจัยภายในจากทฤษฎี 7s McKinsey มารวบรวมและจัดหมวดหมู่แล้วสอบถามผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในกับภายนอก ด้วยวิธี TOWS Matrix ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าคะแนนดังตารางที่ 22 และตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ WO ที่ควรเสนอกกลยุทธ์ที่เป็นการใช้โอกาสลดจุดอ่อน ดังนี้

ตารางที่ 22 คะแนนเฉลี่ยผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis

ปัจจัย	คนที่							ค่าคะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	5	6	7	
โอกาส (Opportunity)	3.90	3.85	4.10	4.05	4.00	4.05	3.90	3.97
อุปสรรค (Threat)	3.52	3.59	3.81	3.85	3.85	3.63	3.52	3.69
จุดแข็ง (Strength)	3.80	3.80	3.80	3.80	4.07	4.00	3.80	3.88
จุดอ่อน (Weakness)	4.05	3.80	3.75	4.15	4.00	4.40	4.05	4.21

ตารางที่ 23 การวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ โดยใช้ TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strength) S1-S15	จุดอ่อน (Weakness) W1 – W19
โอกาส (Opportunity) O1 – O20	SO กลยุทธ์เชิงรุก (ใช้จุดแข็งร่วมกับโอกาส)	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข (ใช้โอกาสลดจุดอ่อน)
อุปสรรค (Threat) T1-T27	ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ใช้จุดแข็งรับมืออุปสรรค)	WT กลยุทธ์เชิงรับ (WT) (แก้ไขจุดอ่อนและเลี่ยงอุปสรรค)

แผนภาพที่ 8 ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Position)

1. กลยุทธ์เชิงรุก (SO) เป็นการจับคู่ระหว่าง Strength และ Opportunity (ใช้จุดแข็งร่วมกับโอกาส) โดยการกำหนดกลยุทธ์ในส่วนนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อการเติบโตขององค์กร เนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่เน้นสร้างผลลัพธ์ที่ให้ประโยชน์สูงสุด ผ่านการวิเคราะห์จุดแข็งร่วมกับโอกาสที่เกิดขึ้น ซึ่งสำนักงานศึกษาจังหวัดชัยภูมิมีจุดแข็งคือเป็นหน่วยงานที่บูรณาการผลการจัดการศึกษาของจังหวัดมีหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาของจังหวัดชัยภูมิและมีโอกาสที่ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญและการจัดสรรงบประมาณให้เพื่อดำเนินงานพัฒนาการศึกษา

2. กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) เป็นการจับคู่ระหว่าง Weakness และ Opportunity (ใช้โอกาสลดจุดอ่อน) โดยในการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ จึงควรมีกลยุทธ์เพื่อแก้ไขจุดอ่อน เนื่องจากจาก หน่วยงานศึกษาธิการจังหวัดได้ตั้งขึ้นโดยมีโครงสร้างกฎหมายรองรับ ซึ่งมีเจตนาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาในพื้นที่โดยเฉพาะด้านงานบุคคล โดยกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนงานด้านการศึกษา โดยบูรณาการงานด้านการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่ให้มีคุณภาพ และแก้ปัญหาด้านการศึกษาโดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำทั้งโอกาสและการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงถือว่าเป็นโอกาสในการทำงานได้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากหน่วยงานเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ที่เสียอำนาจหรือผลประโยชน์ไม่พอใจและไม่ยอมรับ อีกทั้งบุคลากรที่โอนย้ายจากสังกัดเดิมมีน้อยและเกิดความขัดแย้งกันในพื้นที่ ลักษณะเป็นการดึงคนออกจากหน่วยงานเดิมที่รับผิดชอบ ทำให้สังกัดเดิมขาดแคลนส่วนบุคลากรที่โอนย้ายมามีจำนวนไม่เพียงพอกับงาน และต้องมาปรับตัวให้เข้ากับสังคมผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานจากต่างหน่วยงานมาอยู่ร่วมกัน และลักษณะงานเป็นงานบูรณาการต้องอาศัยการประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน ซึ่งได้รับความร่วมมือบ้าง ไม่ได้ได้รับความร่วมมือบ้าง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความสามารถ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาของจังหวัด เพื่อนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) เป็นการจับคู่ระหว่าง Strength และ Threat (ใช้จุดแข็งรับมืออุปสรรค) ซึ่งกลยุทธ์จะต้องนำจุดแข็งที่มีอยู่มาป้องกันหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด -19 ที่จะต้องกำหนดกลยุทธ์เพื่อป้องกันและสามารถดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. กลยุทธ์เชิงรับ (WT) เป็นการจับคู่ระหว่าง Weakness และ Threat (แก้ไขจุดอ่อนและเลี่ยงอุปสรรค) เป็นกลยุทธ์ที่ต้องพัฒนาคนในองค์กรให้สามารถประสานและแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยืดหยุ่นทางความคิด ยอมรับวัฒนธรรมขององค์กรอื่นเพื่อนำมาปรับวิธีการทำงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยยึดเป้าหมายคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ

บทที่ 3

แผนขององค์กร

3.1 เป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (END)

(วิสัยทัศน์ /พันธกิจ/ประเด็นยุทธศาสตร์/เป้าประสงค์/แผนที่ยุทธศาสตร์)

การกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชัยภูมิได้กำหนดให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ ลักษณะกลยุทธ์เชิงแก้ไขเพื่อนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และแผนที่ยุทธศาสตร์ ดังนี้

3.1.1 วิสัยทัศน์จังหวัดชัยภูมิ

“คนชัยภูมิเป็นคนดี มีปัญญา พึ่งพาตนเองได้โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

การจัดการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึงและสอดคล้องกับบริบทของสังคม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ดังนี้

คนดี จะต้องเป็นคนดีทั้งทางกาย คือการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มีพฤติกรรมแสดงออกที่พึงประสงค์ มีวาจาและจิตใจที่ดี เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีระเบียบวินัย มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีคุณธรรม จริยธรรม เสียสละเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

คนมีปัญญา คือ มีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา พัฒนาการตนเองอยู่เสมอ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พึ่งพาตนเองได้ คือ คนชัยภูมิมีสมาธิและทักษะในการประกอบอาชีพ การต่อยอดความรู้ ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง สามารถประกอบอาชีพ สร้างรายได้สร้างความมั่นคงให้กับชีวิต มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดการศึกษาโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว รวมถึงการนำหลักวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ในขณะเดียวกันการทำให้ทุกคนมีจิตสำนึกในคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต โดยใช้หลักความอดทน เพียรพยายาม สติปัญญา และความรอบคอบในการดำเนินชีวิต มีการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและพร้อมเสมอสำหรับการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งด้านวัตถุ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม

3.1.2 พันธกิจ (Mission)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ เป็นหน่วยงานบูรณาการ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ในทุกระดับทุกประเภทและทุกสังกัดในจังหวัดชัยภูมิ

3.1.3 ประเด็นยุทธศาสตร์

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างและส่งเสริมศักยภาพของมนุษย์ในแต่ละช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการส่งเสริมให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา รวมถึงผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและภาคีเครือข่าย ให้มีส่วนร่วมหรือเป็นหุ้นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง สร้างโอกาสให้เกิดความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

3.1.3.1 การพัฒนาศักยภาพคนชัยภูมิทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

เป้าประสงค์

1) การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนชัยภูมิ โดยการบูรณาการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาพและทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ ผ่านการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการ การนำหลักการไปประยุกต์ใช้ สู่การสร้างความรู้เชิงวิจัยและการพัฒนาเพื่อพัฒนาตนเองและสร้างประโยชน์ต่อสังคม

2) การพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามความต้องการจำเป็นและสอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของสถานศึกษา และมีการพัฒนาครูอาชีวศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ (Hands-on Experience) เพื่อให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญทางวิชาการ

3) การพัฒนาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยหน่วยงาน/สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมกระบวนการเพื่อสร้างสังคมให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมการนำเครื่องมือการเรียนรู้มาใช้ เช่น ชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC : Professional Learning Community) การจัดการความรู้ (KM : Knowledge Management) เป็นต้น

4) การพัฒนาระบบและกลไกการวัด การติดตาม และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานด้านการจัดการศึกษามีการออกแบบระบบและกลไกการวัด การติดตาม และการประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่

3.1.3.2 การสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

เป้าประสงค์

- 1) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
- 2) การยกระดับสถานศึกษาในสังกัดทุกระดับและทุกประเภท ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่
- 3) การจัดหา/ระดมทรัพยากรสนับสนุนผู้เรียนทุกกลุ่มและสถานศึกษาทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเพียงพอ การจัดหาทุนการศึกษาเพิ่มเติม ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

3.1.3.3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์

- 1) การพัฒนาภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมให้เป็นหุ้นส่วนการศึกษา การสร้างความร่วมมือกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีศักยภาพในการพัฒนา โดยการพัฒนาการมีส่วนร่วมทุกรูปแบบรวมถึงการพัฒนาสู่ความเป็นหุ้นส่วนการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ โดยส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและให้การบริหารมีความโปร่งใส ปลอดภัยและประพฤติมิชอบ บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล
- 3) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data) โดยพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพผ่านองค์คณะบุคคลเพื่อร่วมกันวางแผน สร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลและใช้ข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

3.1.4 แผนที่ยุทธศาสตร์

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ (พ.ศ.2566 – 2570)

แผนภาพที่ 9 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic Map)

3.2 กลยุทธ์ในการดำเนินการ (WAYS) (กลยุทธ์)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพคนชัยภูมิทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

การพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพคนชัยภูมิทุกช่วงวัย โดยในด้านการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาประชากรวัยเรียนทุกคนทุกช่วงวัย ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสม สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า โดยมีระบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน และสร้างให้สังคมจังหวัดชัยภูมิเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงสุด

ตารางที่ 24 เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
1.1 การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนชัยภูมิ	1.1.1) ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	- ร้อยละของผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้คนทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถและการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เติบโตตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย
	1.1.2) ผู้เรียนมีความสุขภาวะที่ดี	- ร้อยละของผู้เรียนที่มีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะของตนเองให้มีความสุขภาวะที่ดีสามารถดำรงชีวิต อย่างมีความสุขทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ - ร้อยละของเด็กแรกเกิด – 5 ปี มีพัฒนาการสมวัย	- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความสุขภาวะและทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ มีความรอบรู้และทักษะชีวิต เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตและสร้างอาชีพ
	1.1.3) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพเชื่อมโยงสู่อาชีพและการมีงานทำ	- ร้อยละผู้เรียนที่อยู่ในวัยแรงงาน (15 – 59 ปี) ได้รับบริการการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิต - ร้อยละผู้เรียนที่จบการศึกษามีทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสู่อาชีพและการมีงานทำตามความถนัดและความต้องการของตนเอง มีทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ	

ตารางที่ 24 (ต่อ)

เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
1.1 การพัฒนา ศักยภาพและ คุณภาพของคน ชัยภูมิ (ต่อ)	1.1.4) ผู้เรียนมีทักษะ การใช้ภาษาอังกฤษ รู้จักและใช้ เทคโนโลยี ดิจิทัลเพื่อพัฒนาตนเอง ได้	- ร้อยละผู้เรียนที่มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ รู้จักและใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาตนเอง - ร้อยละของสถานศึกษา/ สถาบันการศึกษาที่จัดการ เรียนการสอนภาษาของ ประเทศสมาชิกอาเซียน (+3)	- ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียน - ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนา แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และ ใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้
	1.1.5) ผู้สูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) ได้รับการพัฒนา คุณภาพชีวิตที่ สอดคล้องกับความ สนใจและความต้องการ	- ร้อยละของผู้สูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) ได้รับการพัฒนา คุณภาพชีวิตตามความสนใจ และความต้องการ	- ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่เข้าสู่สังคมสูงวัย อาทิ อาชีพที่เหมาะสม รองรับสังคมสูงวัย หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ หลักสูตรการดูแลผู้สูงวัย หลักสูตร BUDDY โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชน โรงเรียน และผู้เรียน หลักสูตรการเรียนรู้ ออนไลน์ เพื่อ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สินค้าออนไลน์ ระดับตำบล
1.2 การพัฒนา คุณภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้รับการ พัฒนาสมรรถนะ ตามความ ต้องการจำเป็น และสอดคล้อง กับนโยบายและความ ต้องการ ของสถานศึกษา	ครู อาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา ที่มีหน้าที่ในการจัดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียน มีความรู้ความสามารถใน การจัดการเรียนรู้ การ วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล การออกแบบพัฒนาการ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ ตามความสนใจและความ ถนัด สอดคล้องกับสังคม แห่งการเรียนรู้ ใน ศตวรรษที่ 21	- ร้อยละครู/ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ และทักษะการดูแลเด็กที่ ถูกต้อง จัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับหลักการพัฒนา เด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน - ร้อยละของผู้บริหาร ครูและ บุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับ การพัฒนาสมรรถนะมาตรฐาน วิชาชีพและมาตรฐานการ จัดการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Active Learning) มีการ จัดการเรียนการสอนเพื่อฝึก ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลและ เป็นขั้นตอน (Coding)	- ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีทักษะ ความรู้และความชำนาญในการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และ ภาษาอังกฤษ รวมทั้งการจัดการเรียน การสอนเพื่อฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ อย่างเป็น ระบบและมีเหตุผลเป็น ขั้นตอน - พัฒนาครูอาชีวศึกษาที่มีความรู้และ ความสามารถในทางปฏิบัติ (Hands-on Experience) เพื่อให้มีทักษะและ ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ

ตารางที่ 24 (ต่อ)

เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
1.3 การพัฒนาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา เข้าร่วมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาการศึกษา	- จำนวนกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	- ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
1.4 การพัฒนาระบบและกลไกการวัด การติดตาม และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ	มีระบบการจัดการเรียนรู้ กลไกการวัด การติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ	- ร้อยละของสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่มีระบบการจัดการเรียนรู้ กลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	- ส่งเสริมและพัฒนาาระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผล ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

เพื่อความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน และการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เน้นการสร้างโอกาสให้เด็กวัยเรียนและผู้เรียนทุกคน เข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเสมอกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Global Goals for Sustainable Development) สร้างมาตรฐานสถานศึกษาตามบริบทของพื้นที่ สนับสนุนให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสม การจัดหาทุนการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตลอดจนนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงพัฒนาระบบการติดตาม สนับสนุนและประเมินผลเพื่อสร้างหลักประกันสิทธิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชาชน

ตารางที่ 25 เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
2.1 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาเป็นเครื่องมือให้ประชากรได้มีโอกาส เข้าถึงบริการด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- จำนวนสถานศึกษา/หน่วยงานทางการศึกษามีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ	- ส่งเสริมและสนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
2.2 การยกระดับสถานศึกษาในสังกัดทุกระดับและทุกประเภท ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่	สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินและมีคุณภาพตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	- ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เข้มแข็งเพื่อยกระดับสถานศึกษาในสังกัดทุกระดับและทุกประเภท ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่
2.3 การจัดหา/ระดมทรัพยากรสนับสนุนผู้เรียนทุกกลุ่มและสถานศึกษาทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ	- ร้อยละของประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษาและผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ	- ส่งเสริม สนับสนุนและจัดหา/ระดมทรัพยากรสนับสนุนผู้เรียนทุกกลุ่มและสถานศึกษาทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเพียงพอ การจัดหาทุนการศึกษาเพิ่มเติมช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาเป็นจุดเน้นที่สำคัญ เนื่องจากเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา หรือกลุ่มสถานศึกษา มีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป และปรับบทบาทภารกิจของหน่วยงานให้มีความทันสมัย พร้อมทั้งปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา หน่วยงาน/สำนักงานเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริม ตรวจสอบ ติดตาม เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานทั้งระบบ ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ พร้อมทั้งปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยมีเป้าหมายหลักคือการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อการวางแผนพัฒนา มีระบบฐานข้อมูล (Big Data) ที่สามารถนำสารสนเทศไปใช้เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้มีส่วนร่วมและเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษา ร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมสร้างสังคมแห่งความสุขร่วมกัน

ตารางที่ 26 เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
3.1 การพัฒนาภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมให้เป็นหุ้นส่วนการศึกษา	- บุคคล หน่วยงาน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่	- จำนวนภาคีเครือข่ายการศึกษา องค์กร สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่ให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือเป็นหุ้นส่วนการศึกษากับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาสู่การเป็นหุ้นส่วนการศึกษา

ตารางที่ 26 (ต่อ)

เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
3.2 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ โดยส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	- หน่วยงาน/สถานศึกษามีความโปร่งใส ปลอดภัย ทุจริตและประพฤติมิชอบ บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล	- ร้อยละสถานศึกษาที่ปลอดภัย ทุจริต ประพฤติมิชอบและบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
	- หน่วยงานทุกระดับมีการพัฒนานวัตกรรมและนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ	- ร้อยละของหน่วยงานที่มีแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) เพื่อสนับสนุนภารกิจด้านบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ	- ส่งเสริมการพัฒนา ระบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ โดยการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และให้มีความเป็นอิสระในการบริหารมีความโปร่งใส ปลอดภัย ทุจริต และประพฤติมิชอบ บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล
3.3 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data)	- หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดมีพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data) ซึ่งบริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคล เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	- หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดมีระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data) ซึ่งบริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคล เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	- ส่งเสริมการพัฒนา ระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data) โดยองค์คณะบุคคล

3.3 มาตรการ/ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (MEANS) (แผนงาน/โครงการ/เครื่องมือ/กลไก)

ตารางที่ 27 วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน/โครงการ

ยุทธศาสตร์ที่	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
1. การพัฒนาศักยภาพคนช่วยภูมิทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	1.1 การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนช่วยภูมิ	1.1.1) ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้คนทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้ความสามารถและการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เติบโตตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย	แผนการกำกับติดตามส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้คนทุกช่วงวัย มีทักษะ ความรู้
		1.1.2) ผู้เรียนมีความสุขภาวะที่ดี	- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนให้มีสุขภาวะและทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ มีความรอบรู้ และทักษะชีวิต เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตและสร้างอาชีพ	ความสามารถและการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เติบโตตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย
		1.1.3) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพเชื่อมโยงสู่อาชีพและการมีงานทำ		
		1.1.4) ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ รู้จักและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาตนเองได้	- ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียน - ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้	โครงการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ รู้จักและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
		1.1.5) ผู้สูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการ	- ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย อาทิ อาชีพที่เหมาะสม รองรับสังคมสูงวัย หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต หลักสูตร BUDDY โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โรงเรียน และผู้เรียน หลักสูตรการเรียนรู้ ออนไลน์ เพื่อส่งเสริม ประชาสัมพันธ์สินค้าออนไลน์ระดับตำบล	โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ ทางยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
	1.2 การพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามความต้องการจำเป็นและสอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของสถานศึกษา	ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียน มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ออกแบบพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล การออกแบบพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามความสนใจและความถนัด สอดคล้องกับสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	- ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีทักษะ ความรู้และความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และภาษาอังกฤษ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็น ระบบและมีเหตุผลเป็นขั้นตอน	โครงการพัฒนาครูให้มีทักษะความรู้และความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และภาษาอังกฤษ
			- พัฒนาคู่มืออาชีพศึกษาที่มีความรู้และความสามารถในทางปฏิบัติ (Hands-on Experience) เพื่อให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญทางวิชาการ	โครงการพัฒนาครูอาชีพศึกษาที่มีความรู้และความสามารถในทางปฏิบัติ (Hands-on Experience) เพื่อให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญทางวิชาการ
	1.3 การพัฒนาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	ผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาการศึกษา	- ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
	1.4 การพัฒนาระบบและกลไกการวัด การติดตาม และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ	มีระบบการจัดการเรียนรู้ กลไกการวัด การติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ	- ส่งเสริมและพัฒนาระบบและกลไกการติดตามการวัด และประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ	แผนการส่งเสริมและพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ ทางยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
2. การสร้างโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	2.1 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน	มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาเป็นเครื่องมือให้ประชากรได้มีโอกาส เข้าถึงบริการด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- ส่งเสริมและสนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน	แผนการกำกับติดตามการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
	2.2 การยกระดับสถานศึกษาในสังกัดทุกระดับและทุกประเภทให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่	สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	- ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เข้มแข็ง เพื่อยกระดับสถานศึกษาในสังกัดทุกระดับและทุกประเภทให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่	โครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
	2.3 การจัดหา/ระดมทรัพยากรสนับสนุนผู้เรียนทุกกลุ่มและสถานศึกษาทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ	- ส่งเสริม สนับสนุนและจัดหา/ระดมทรัพยากรสนับสนุนผู้เรียนทุกกลุ่มและสถานศึกษาทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเพียงพอ การจัดหาทุนการศึกษาเพิ่มเติม ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	โครงการจัดหา/ระดมทรัพยากรสนับสนุนผู้เรียนและ การจัดหาทุนการศึกษาเพิ่มเติม ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่	เป้าประสงค์	วัตถุประสงค์ ทางยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	
3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3.1 การพัฒนาภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมให้เป็นหุ้นส่วนการศึกษา	- บุคคล หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่	- ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาสู่การเป็นหุ้นส่วนการศึกษา	โครงการเวทีประชาคมภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	
	3.2 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ โดยส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	- หน่วยงาน/สถานศึกษามีความโปร่งใส ปลอดภัยและประพฤตินิยม บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล	- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิยม	- ส่งเสริมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ โดยการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	แผนกำกับติดตามการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิยม (ITA)
	3.3 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data)	- หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดมีพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data) ซึ่งบริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคล เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องมือการจับเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	- ส่งเสริมการพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data) โดยองค์คณะบุคคล		โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้

การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนราชการทุกหน่วยงานในจังหวัดชัยภูมิ ที่จะร่วมกำหนดโครงการและกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานยุทธศาสตร์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการศึกษา (พ.ศ.2566-2570) โดยดำเนินการสร้างการสื่อสารให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อได้รับรู้ เข้าใจที่ชัดเจน โดยผ่านกลไกที่สำคัญคือ การจัดทำแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การจัดทำและบริหารงบประมาณในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างช่องทางให้ภาคประชาสังคมได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) คณะอนุกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์และคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการดำเนินการเพื่อให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ ตามเป้าหมายและบรรลุมิติทัศน์ของจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ดังนี้

1. คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำยุทธศาสตร์ไปใช้สร้างการรับรู้และสื่อสารเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในทิศทางหรือแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชัยภูมิ และดำเนินการจัดกิจกรรม/แผนงาน/โครงการ ให้บรรลุมิติทัศน์ในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ.2566 – 2570) รวมถึงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

2. ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและทุกภาคส่วน เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ โดยพัฒนาระบบติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้

4. ควรมีการประชุมทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์งบประมาณ การดำเนินงาน และโครงการ/กิจกรรมที่ต้องเร่งดำเนินการหรือเกิดขึ้นใหม่ระหว่างปีงบประมาณ เพื่อบรรลุเป้าหมาย และวิสัยทัศน์

5. หน่วยงานควรจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงในกรณีเกิดภัยคุกคาม เช่น การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนไปจาก On Site เป็น On Line, On Air, On Demand, On Handsทำให้เกิดปัญหาความไม่พร้อมทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร ทั้ง ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่จะต้องปรับตัวในการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ดังนั้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน หรือ การเกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ลมพายุ เป็นต้น ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางดำเนินการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน เพื่อลดการสูญเสียทรัพย์สินรวมถึงอาจเสียชีวิต รวมทั้งการเกิดอุบัติเหตุต่างๆ เป็นต้น โดยหน่วยงานควรประเมินความเสี่ยง ทั้งโอกาสการเกิดและผลกระทบที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน แล้วเตรียมแผนงาน/กิจกรรม/โครงการ รองรับความเสี่ยงนั้นๆ

6. ปัจจุบันนอกจาก Global Mega Trends และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แล้ว ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษายุคใหม่ยังต้องพบกับความท้าทายของโลกที่มีความผันผวนสูง (Volatility) มีความไม่แน่นอน (Uncertainty) มีความซับซ้อน (Complexity) และมีความคลุมเครือ (Ambiguity) หรือ VUCA World ทำให้การบริหารองค์กรสมัยใหม่ต้องการความยืดหยุ่นในการทำงาน ซึ่งผู้บริหาร รวมทั้งบุคลากรในองค์กรจำเป็นต้องมีความเข้าใจต่อภาพเป้าหมายอย่างชัดเจน มีความคล่องตัว และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น การวางแผนในการบริหารงานและทรัพยากรบุคคลจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรสมัยใหม่ เพื่อกำจัดความเสี่ยงขององค์กรต่อการเปลี่ยนแปลงที่อย่างจะเกิดขึ้นอย่างไม่ทันตั้งตัว รวมถึงการพัฒนาและเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เช่น ทักษะของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership หรือ Change Leader) ทักษะของการคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) และทักษะด้านดิจิทัล (Digital Skill)

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2564). <https://bict.moe.go.th/2020/> คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ด้านการศึกษา. เอกสารออนไลน์.
<http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/03/01-แผน-ปฏิรูป-การศึกษา.pdf>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 ลงวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 8 เมษายน 2565.
<https://www.sesao19.go.th/myfile/law/20211109.pdf>
- _____. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. วันที่ 6 เมษายน 2560. <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2564). คู่มือการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight). กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562. <http://nscr.nesdb.go.th>
- _____. (2562). สรุปสาระสำคัญแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580). พิมพ์ครั้งที่ 2 (2562). เอกสารออนไลน์
<http://nscr.nesdb.go.th>
- _____. (2564). รายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2559-2563. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570).เอกสารออนไลน์ สืบค้นวันที่ 29 เมษายน 2565. <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2564). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2562-2564 (Education in Thailand 2019-2021). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2565). ทิศทางและแนวโน้มการจัดการศึกษาในยุคโควิด – 19. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวพัทธนันท์ พูนประสิทธิ์

วัน/เดือน/ปีเกิด 26 กันยายน 2515

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกการประถมศึกษา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

พ.ศ. 2546 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2555 การศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ประวัติตำแหน่งการทำงาน

31 พ.ค. 2556 – 4 มิ.ย. 2560

ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5 มิ.ย. 2560 – ปัจจุบัน

ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ตำแหน่งปัจจุบัน

ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ